

**Badanie ewaluacyjne pn.
„Ocena barier w zakresie aplikowania
i realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL”**

RAPORT KOŃCOWY

**Badanie realizowane
na zlecenie:**

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

20-074 Lublin
ul. Spokojna 4

**Wykonawca
badania:**

BIOSTAT

www.biostat.com.pl

44-200 Rybnik
Ul. Kościuszki 32/34C4
Tel./fax 32 422 17 07
biostat@biostat.com.pl

Zespół badawczy:

Zdzisław Wolny – kierownik projektu
Andrzej Kempa
Michał Kajstura
Rafał Piszczek
Magdalena Szkarłat

Termin realizacji:

październik-listopad 2011 r.

*Badanie współfinansowane przez Unię Europejską ze środków
Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*

Spis treści

1	WSTĘP	4
1.1	Wprowadzenie do przedmiotu badania.....	9
1.2	Cel badania.....	10
2	METODOLOGIA BADANIA	13
2.1	Metody i techniki badawcze.....	13
2.2	Charakterystyka respondentów	14
3	BADANIE DYREKTORÓW SZKÓŁ PROWADZĄCYCH KSZTAŁCENIE ZAWODOWE W REGIONIE	19
3.1	Przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	19
3.2	Zainteresowanie aplikowaniem w przyszłości.....	34
3.3	Podsumowanie.....	40
4	BADANIE PRZEDSIĘBIORCÓW WSPÓŁPRACUJĄCYCH ZE SZKOŁAMI PROWADZĄCYMI KSZTAŁCENIE ZAWODOWE W REGIONIE	44
4.1	Orientacja w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL	44
4.2	Podsumowanie.....	54
5	TABELA WNIOSEKÓW I REKOMENDACJI	56
6	SPIS RYSUNKÓW.....	61
7	SPIS TABEL	63

Streszczenie

Celem głównym badania *Ocena barier w zakresie aplikowania i realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL* była ocena barier i wypracowanie form aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL w odniesieniu do potencjalnych wnioskodawców - szkół, które dotychczas nie aplikowały o środki lub aplikowały nieskutecznie. W ramach celu głównego badania przedstawiono następujące cele szczegółowe:

- Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych Wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania samodzielnego, w partnerstwie, poprzez operatora
- Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Ze względu na sformułowane cele, badanie koncentrowało się na dwóch grupach docelowych: dyrektorach szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie wielkopolskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL oraz współpracujących z nimi przedsiębiorcach. Zastosowano połączenie metod ilościowych i jakościowych. 195 szkół objęto badaniami ankietowymi, dodatkowo z dyrekcją 20 szkół przeprowadzono wywiady pogłębione. W badanej próbie 195 szkół objętych badaniem ilościowym 64 stanowiły placówki, które o wsparcie aplikowały nieskutecznie, 131 natomiast dotychczas nie aplikowało. Tym samym w próba badawcza objęła 80% ogółu szkół w województwie, które nie aplikowały lub nieskutecznie aplikowały o środki, w tym: 93% szkół, które aplikowały nieskutecznie oraz 75% szkół, które nie aplikowały. W ramach badania przedsiębiorstw 51 przedsiębiorstw współpracujących ze szkołami objęto badaniami ilościowymi oraz wśród 20 przeprowadzono dodatkowo wywiady pogłębione. Równocześnie elementem procesu badawczego była analiza dostępnych danych zastanych.

Badanie dyrektorów szkół zawodowych - przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

Celem części badania poświęconej dyrektorom szkół było dokonanie oceny przygotowania ich placówek do aplikowania, z uwzględnieniem zarówno zasobów materialnych, jak i kadrowych oraz w zakresie wiedzy merytorycznej. Równie istotne było określenie postaw dyrektorów wobec potencjalnej możliwości aplikowania o środki unijne, w szczególności w ramach Działania 9.2 – aktywności w tym zakresie jak i planów na przyszłość.

Spośród zasobów szkoły, wymaganych u potencjalnych beneficjentów, takich jak: zasoby lokalowe, liczba i motywacja pracowników, wiedza merytoryczna, czas na pełnienie zadań oraz zasoby finansowe, pozytywnie ocenić należy wśród badanych placówek elementy związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi będącymi w dyspozycji dyrektorów poszczególnych placówek – w szczególności, w około 63% badanych szkołach zatrudnione są osoby znające specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania, a pracownicy ponad 52% szkół uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych. Bariery nie stanowią dla badanych także zasoby lokalowe. Stosunkowo najgorzej ocenione zostały w badaniu natomiast zasoby finansowe poszczególnych jednostek, a więc możliwość wniesienia wkładu własnego, który w wielu przypadkach jest wymagany przy dofinansowaniu UE, oraz poziom wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji. W wypowiedziach dyrektorów powtarzały się zastrzeżenia, że

procedury są nadmiernie rozbudowane i skomplikowane. Ponadto w opiniach znacznej grupy dyrektorów istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając orientację w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznano, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy.

Po około 62% badanych ocenia, że poszczególne formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. Niski poziom wiedzy respondentów na temat wymogów formalnych stawianych potencjalnym beneficjentom przez instytucje dysponujące środkami przeznaczonymi na dofinansowanie można wskazać jako jeden z głównych czynników wpływających na niski poziom dotychczasowego uczestnictwa w działaniach lub projektach dofinansowanych ze środków unijnych. 61% badanych dyrektorów deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne. Dyrektorzy równie dobrze oceniali dostępność do źródeł informacji na temat wsparcia, pozyskiwanego ze środków UE, deklarowali także aktywne poszukiwanie takich informacji. Szczególnie istotnym narzędziem poszukiwania informacji był w opinii dyrektorów Internet i strony internetowe Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego. Nie mniej ważna była dla dyrektorów dokumentacja konkursowa publikowana przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów.

Być może ze względu na deklarowaną dostępność do źródeł informacji dyrektorzy, dokonując subiektywnej oceny wiedzy własnej oraz swoich pracowników, ocenili ją w badaniu ilościowym na wysokim poziomie. Średni poziom wiedzy na temat możliwości aplikowania o środki w ramach każdej z form: aplikowania samodzielnego, w partnerstwie lub przez operatora kształtował się na poziomie przynajmniej przeciętnym, a zazwyczaj dobrym (średnie ocen z przedziału 3,7 -4,0 na skali pięciopunktowej), przy czym stosunkowo najwyższym poziomem wiedzy dyrektorzy wykazują się w odniesieniu do aplikowania samodzielnego. Zarazem jednak, w ramach indywidualnych wywiadów pogłębionych respondenci zwracali uwagę, że chociaż brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień.

68,7% dyrektorów uczestniczących w badaniu ilościowym deklaruje, że posiadają orientację co do typów projektów, jakie można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Działanie 9.2 postrzegane jest przez badanych przede wszystkim przez pryzmat możliwości modernizacji oferty kształcenia zawodowego, poprzez wprowadzanie nowych lub modyfikację obecnych kierunków kształcenia, oraz możliwość realizacji dodatkowych zajęć dla uczniów (wskazywane przez blisko połowę osób, deklarujących znajomość typów projektów w ramach Działania 9.2 PO KL). Pozostałe typy wsparcia znane są mniej powszechnie: około 16% grupy wykazało świadomość możliwości wyposażenia szkół w nowoczesne materiały dydaktyczne lub realizacji efektywnych programów doradztwa zawodowego, a nie więcej niż 5% znane były projekty dotyczące wdrażania programów i narzędzi efektywnego zarządzania placówką, dofinansowanie zakupu podręczników, wdrażanie innowacyjnych form nauczania czy opieka psychologiczno-pedagogiczna.

Badanie dyrektorów szkół zawodowych - dotychczasowe doświadczenia szkół w zakresie aplikowania o środki UE

Przeważająca większość respondentów (91,8% ogółu badanych, tj. 179 dyrektorów) deklaruje styczność ich placówki z różnorodnymi projektami unijnymi. Nie wszyscy badani precyzowali formę zakres tej aktywności. 87 placówek (48,6% wykazujących styczność z projektami unijnymi) deklaruje, że nieskutecznie aplikowały o środki unijne. W grupie tej 23 placówki (co stanowi 26,5% grupy, a 12,8% ogółu mających styczność) deklarowały aplikowanie nieskutecznie o środki w ramach projektów niezwiązanych z Działaniem 9.2 PO KL. 92 placówki (51,4% wykazujących styczność) deklarowały styczność z projektami unijnymi w innym zakresie, niż aplikowanie o środki. Dwa przypadki związane były z Działaniem 9.2 PO KL, pozostałe stanowiły inne rodzaje inicjatyw.

Większość dyrektorów uznała, że najtrudniejszą formą aplikowania jest forma samodzielna, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji. Stosunkowo najłatwiejsza jest w ocenie badanych forma aplikowania poprzez operatora - badani uznali, że to instytucje korzystające z wyspecjalizowanej pomocy mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu o środki UE. Warto jednak zauważyć, że zarazem poziom wiedzy dyrektorów na temat możliwości i zasad aplikowania z wykorzystaniem tej formy jest niewysoki.

Aż 73,8% deklarowało posiadanie wiedzy na temat miejsca, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Znamienny jest jednak fakt, że tylko 44,6% badanych dyrektorów korzystało ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Podejmowana współpraca z Instytucją Pośredniczącą najczęściej dotyczyła konsultacji merytorycznej przygotowywanego projektu, wyjaśnienia zapisów dokumentacji oraz pomocy w opracowaniu wniosku. Przeważająca większość - 88,5% dyrektorów badanych szkół, którzy korzystali ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej, ocenia uzyskaną pomoc jako skuteczną, z czego 25,3% jako bardzo skuteczną.

Zasadniczym elementem realizacji założeń przyjętych dla Działania 9.2 jest inicjowanie i rozwój współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami stanowiącymi grupę potencjalnych pracodawców dla kształconych uczniów. Współpracę z przedsiębiorstwami prowadziło niemal 90% badanych szkół. Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. Współpraca ta najczęściej miała charakter stały. Niestety, pomimo tej współpracy, tylko niewielka część szkół (9,2% ogółu badanych) podejmowała wspólną inicjatywę z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Za najlepszą współpracę dyrektorzy uznali organizację praktyk dla uczniów (22,1%). Wspólne starania o dotacje lub pomoc finansową oraz współpracę w zakresie zatrudniania absolwentów wskazywało po 8,2% badanych. Kolejne 7,2% dyrektorów byłoby zainteresowanych współpracą i wymianą doświadczeń z przedsiębiorcami, a 3,6% wspólnymi staraniami o doposażenie stanowisk pracy. Ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką.

Z uzyskanych rozkładów odpowiedzi wynika, że wszystkie typy inicjatyw, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne. Największa

liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61 w zastosowanej skali 5-ciopunktowej), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41). Stosunkowo rzadziej, lecz również często, wskazywane były: wdrożenie nowoczesnych form nauczania (średnia 4,15), czy też na wdrażanie programów efektywnego zarządzania placówką oświatową (średnia 4,06). Zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z innych źródeł umożliwiających zaspokajanie potrzeb w tym zakresie, przyjętym w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badanie przedsiębiorców współpracujących ze szkołami zawodowymi

Partnerami współpracy podczas realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL mogą dla szkół być przedsiębiorstwa. Drugi z celów szczegółowych badania obejmował analizę barier przed podejmowaniem tego typu inicjatyw z perspektywy przedsiębiorstw, prowadzących współpracę ze szkołami w regionie.

Tylko niespełna połowa z przebadanych przedstawicieli firm posiadała wiedzę na temat możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, niewysoki jest ogólny poziom znajomości przez tę grupę typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL. Przedsiębiorcy nie poszukiwali również z własnej inicjatywy informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne (jedynie 17,6% respondentów podejmowało tego typu inicjatywę). W konsekwencji, prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie zupełnie niskim (33%) lub co najwyżej przeciętnym (47%). Respondenci wskazywali na brali w wiedzy elementarnej – dotyczącej zakresu i możliwości uzyskania wsparcia. Co istotne, przedsiębiorcy stwierdzali jednocześnie, że chętnie podjęliby taką współpracę i chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej w tym temacie, na przykład w ramach szkoleń czy kursów.

Zdecydowana większość pytaných przedsiębiorców (49, co stanowi 96,1% badanych) w ramach dotychczasowej współpracy ze szkołami kształcącymi na poziomie zawodowym nie aplikowało o środki na realizację projektu w ramach Działania 9.2 PO KL. Podobnie jak w przypadku dyrektorów szkół, również przedsiębiorcy uznali, że największą przeszkodą w aplikowaniu o środki jest biurokracja i skomplikowane procedury. Równie dużym utrudnieniem są brak kompetencji oraz brak odpowiedniej kadry. Nie mniej istotne są w opinii przedsiębiorców braki środków finansowych. Przedsiębiorcy nie posiadają także orientacji odnośnie instytucji wspomagających aplikowanie – brak takiej wiedzy deklaruje 82% badanych, dlatego też większość z nich nie poszukiwała dotąd pomocy w tych działaniach. Wskazując źródła, z których chcieliby w przyszłości pozyskiwać wiedzę odnośnie aplikowania, przedsiębiorcy najczęściej wskazywali media oraz Internet. Informacje, którymi przedsiębiorcy są zainteresowani najbardziej, dotyczą wiadomości o warunkach aplikowania i korzystania z dofinansowania. W kwestii formy wsparcia, badani preferowali głównie konsultację telefoniczną, mailową i osobistą. Wśród instytucji, które powinny oferować pomoc przy aplikowaniu o środki, wskazywano na Urząd Marszałkowski, samorządy lokalne lub Urząd Miasta, szkoły oraz firmy lokalne zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

Potencjalną chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych przedsiębiorców. Jednak zaledwie siedmiu respondentów miało pomysł na projekt, jaki mogliby realizować w partnerstwie z wybraną szkołą kształcenia zawodowego. Większość pytaných przedsiębiorców, rozważających potencjalną możliwość aplikowania w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2, uważało jednak, że to szkoła powinna wyjść z inicjatywą w zakresie podjęcia współpracy o aplikowanie o dofinansowanie ramach Działania 9.2 PO KL. Takie zdanie wyraziło 21, czyli 80,8% pytaných przedsiębiorców.

Wnioski i rekomendacje

Podsumowanie wniosków dotyczących barier w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w odniesieniu do obydwu uwzględnionych w badaniu grup docelowych – szkół oraz przedsiębiorstw wraz ze wskazaniem wpływających z wniosków rekomendacji prezentuje tabela poniżej.

Wnioski	Rekomendacje
<ol style="list-style-type: none"> Brak gruntownej wiedzy dyrektorów i pracowników szkół dotyczącej procedur i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Postrzeganie procedur aplikacyjnych jako skomplikowanych, co powoduje niechęć do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Ograniczone korzystanie z pomocy Instytucji Pośredniczącej w zdobywaniu wiedzy o zasadach i procedurach aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL Nieskuteczność w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku odpowiednich kompetencji oraz wiedzy potrzebnej do skutecznego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL Działania prowadzące do zwiększenia skuteczności aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL
<ol style="list-style-type: none"> Brak środków finansowych na pokrycie wkładu własnego wymaganego przy aplikacji o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do niwelowania bariery finansowej wynikającej z braku środków niezbędnych do pokrycia wkładu własnego
<ol style="list-style-type: none"> Brak motywacji dyrektorów szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do pobudzenia motywacji dyrektorów do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL
<ol style="list-style-type: none"> Brak powszechnej świadomości przedsiębiorców o możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, zakresu działania oraz obowiązujących procesów aplikacyjnych; Brak gruntownej wiedzy przedsiębiorców dotyczącej procedur i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Brak wiedzy przedsiębiorców o instytucjach i podmiotach, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; 	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku wiedzy o możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku odpowiednich kompetencji oraz wiedzy potrzebnej do skutecznego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL
<ol style="list-style-type: none"> Obustronne (wśród dyrektorów szkół i przedsiębiorców) dostrzeganie korzyści dla szkół i przedsiębiorstw płynących z aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorcami ograniczana się do organizacji praktyk zawodowych dla uczniów i nie obejmująca wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Brak inicjatywy ze strony dyrektorów szkół do zachęcania przedsiębiorców do wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Brak motywacji przedsiębiorców do rozszerzania współpracy ze szkołami zawodowymi o inicjatywę wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Wzajemne przerzucanie odpowiedzialności (przez dyrektorów szkół i przedsiębiorców) za inicjację wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL Niechęć szkół do aplikowania w przyszłości w partnerstwie z przedsiębiorcami o środki w ramach Działania 9.2. PO KL 	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do eliminowania bariery niechęci do wspólnego aplikowania szkół i przedsiębiorstw o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Działania prowadzące do rozszerzenia współpracy szkół i przedsiębiorców o element wspólnego aplikowania szkół i przedsiębiorstw o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; Działania prowadzące do pobudzenia motywacji dyrektorów do aplikowania w partnerstwie z przedsiębiorcami o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;

1 Wstęp

1.1 Wprowadzenie do przedmiotu badania

Działanie 9.2 PO KL, *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*, ma na celu wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych, prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do podjęcia przyszłego zatrudnienia.

Cel Działania 9.2 PO KL realizowany jest poprzez kompleksowe programy rozwojowe szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe. Obejmują one zarówno wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych pomiędzy osiągnięciami uczniów, modernizację procesu kształcenia poprzez dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne rozwijające kluczowe kompetencje uczniów, doradztwo edukacyjno-zawodowe, jak i instrumenty o szczególnym znaczeniu dla szkolnictwa zawodowego: staże i praktyki realizowane we współpracy z przedsiębiorcami. Programy rozwojowe umożliwią również włączenie pracodawców w proces kształcenia zawodowego w innych, szerszych niż praktyczna nauka zawodu formach, np. diagnozowanie popytu rynku pracy na absolwentów o określonych kwalifikacjach zawodowych. W ramach programów rozwojowych, szkoły i placówki realizujące kształcenie zawodowe, mogą również wyposażać uczniów w nowoczesne materiały dydaktyczne (w tym podręczniki szkolne), które zagwarantują wysoką jakość kształcenia, zgodną z wymogami współczesnej gospodarki.

Wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację Działania 9.2 PO KL dla województwa lubelskiego na lata 2007-2013 wynosi 37 175 282,89 euro.

Oferowane w ramach Działania 9.2 PO KL wsparcie wpływa na realizację następujących wskaźników: *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* oraz *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych*. Zgodnie z Szczegółowym Opiskiem Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 dla województwa lubelskiego poziom realizacji wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe* określono na poziomie 270. Zgodnie z danymi ze Sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 na dzień 31 grudnia 2010 r. wsparciem objęto 82 szkoły, co stanowi 30,37% wartości stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013. Natomiast w przypadku wskaźnika *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych* wartość odcelowa zgodnie z SzOP określona została na poziomie 202. Zgodnie z danymi ze Sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 na dzień 31 grudnia 2010 r. wsparciem objęto 23 szkoły, co stanowi 11,39% wartości stopnia realizacji wskaźnika na lata 2007-2013.

Biorąc pod uwagę niski stopień realizacji założonych wskaźników, Instytucja Pośrednicząca postanowiła dogłębnie przeanalizować bariery potencjalnych wnioskodawców w zakresie aplikowania, jak również skutecznego aplikowania o środki dostępne w ramach Działania 9.2 PO KL.

Przeanalizowanie barier i problemów, leżących po stronie wnioskodawcy nieaplikującego bądź aplikującego nieskutecznie o środki dostępne w ramach Działania 9.2 PO KL, pozwoli na poznanie przyczyn niskiego poziomu zainteresowania wnioskodawców oferowanym wsparciem w ramach powyższego Działania oraz zaproponowanie działań naprawczych. Ponadto badanie ma również za zadanie zidentyfikować bariery występujące, zdaniem przedsiębiorców, w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.

1.2 Cel badania

Głównym celem niniejszego badania jest **ocena barier i wypracowanie form aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL w odniesieniu do potencjalnych Wnioskodawców** – szkół, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki według stanu na dzień 30.06.2011 r. Realizacja celu głównego badania zostanie osiągnięta poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych Wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania:
  - samodzielnego,
  - w partnerstwie,
  - poprzez operatora.
- Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców (zawężenie do grupy przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL).

Dla osiągnięcia celu głównego badania, niezbędne jest rozważenie następujących pytań badawczych, przyporządkowanych do dwóch powyższych celów szczegółowych.

Cel szczegółowy nr 1

Identyfikacja przyczyn niskiego poziomu zainteresowania potencjalnych Wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL na terenie województwa lubelskiego przy uwzględnieniu aplikowania: samodzielnego, w partnerstwie, poprzez operatora.

- a. Czy potencjalni wnioskodawcy mają świadomość możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL – samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora? Czy i jak dobrze znają zasady aplikowania?

- b. Jakich korzyści upatrują potencjalni wnioskodawcy w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Które z nich są dla nich najważniejsze?
- c. Czy potencjalni wnioskodawcy dostrzegają słabe strony w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Jeśli tak, to jakie?
- d. Jak oceniana jest trudność poszczególnych form aplikowania (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)? Jakie jest potencjalne zainteresowanie skorzystaniem z poszczególnych form?
- e. W jakim stopniu potencjalni Wnioskodawcy są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (samodzielnie / w partnerstwie / przez operatora)?
- f. W jakim stopniu wachlarz form wsparcia dostępnych w ramach projektów z Działania 9.2 PO KL odpowiada potrzebom potencjalnych wnioskodawców?
- g. Czy potrzeby potencjalnych Wnioskodawców z obszaru, którego dotyczy Działanie 9.2 PO KL, są zaspokajane poprzez inne działania/projekty? Poprzez jakie? W jakim stopniu?
- h. W jakim stopniu i w jakim zakresie na decyzję o aplikowaniu/braku aplikowania wpływają: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, otoczenie przedsiębiorców, inne względy?
- i. Czy potencjalni wnioskodawcy mają wiedzę co do podmiotów, ze strony których mogliby otrzymać wsparcie w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy potencjalni wnioskodawcy korzystali dotąd ze wsparcia ze strony tych podmiotów? Czy potencjalni wnioskodawcy oczekują takiego wsparcia w przyszłości? Ze strony jakich podmiotów wsparcie byłoby najbardziej oczekiwane? Jaki rodzaj wsparcia odpowiadałby w największym stopniu na potrzeby potencjalnych wnioskodawców w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?
- j. W jakim zakresie potencjalni Wnioskodawcy współpracują z przedsiębiorstwami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Cel szczegółowy nr 2

Ocena barier w zakresie wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w opinii przedsiębiorców (zawężenie do grupy przedsiębiorców współpracujących ze szkołami, które dotychczas nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL).

- k. W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe mają wiedzę odnośnie możliwości wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?
- l. Jakie korzyści, a jakie słabe strony współpracy ze szkołami w ramach wspólnej realizacji projektów z Działania 9.2 PO KL, potrafią wskazać przedsiębiorcy?

- m. W jakim stopniu przedsiębiorcy współpracujący ze szkołami są przygotowani (mają stosowną wiedzę oraz właściwe zasoby) do wspólnej realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL?
- n. W jakim stopniu i w jakim zakresie barierami przed wspólną realizacją projektów w ramach Działania 9.2 PO KL są: względy finansowe, kadrowe, czasowe, proceduralne, zapotrzebowanie, inne względy (jakie)?
- o. Czy przedsiębiorcy posiadają wiedzę, gdzie uzyskać wsparcie podczas wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL? Czy poszukują takiego wsparcia? Jakiego rodzaju wsparcia oraz ze strony jakich instytucji oczekiwaliby przedsiębiorcy, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w przyszłości?
- p. W jakim zakresie przedsiębiorstwa współpracują z potencjalnymi wnioskodawcami w regionie? W jakim stopniu ta współpraca ma lub w przyszłości może mieć znaczenie dla decyzji o aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

2 Metodologia badania

2.1 Metody i techniki badawcze

W ramach badania zastosowano następujące metody i techniki badawcze:

(1) Analiza dokumentów.

Dokonanie analizy istniejących danych stanowiło podstawę umożliwiającą selekcję informacji niezbędnych do sformułowania założeń i uściślenia rozwiązań szczegółowych oraz stanowiło punkt wyjścia dla dalszych analiz. Analizą objęto następujące dokumenty:

- *Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 7 września 2007 r.;*
- *Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego; Warszawa, 1 czerwca 2010 r.,*
- *Ewaluacja krok po kroku, czyli zalecenia IZ w zakresie prowadzenia ewaluacji w ramach PO KL, Departament Zarządzania EFS, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa;*
- *Sprawozdania okresowe i roczne z realizacji PO KL; Departament EFS, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie;*
- *Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na lata 2007-2008;*
- *Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2009;*
- *Plan Działania dla Priorytetu IX PO KL na rok 2010;*
- *Ocena skuteczności i efektywności instytucji uczestniczących we wdrażaniu Priorytetów VIII i IX w tym procesie komunikacji wewnętrznej, badanie ewaluacyjne zlecone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca Agrotec Polska Sp. z o.o.;*
- *Ocena wdrażania PO KL w kontekście ukierunkowania wsparcia dla Priorytetów VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, badanie ewaluacyjne zlecone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca Agrotec Polska Sp. z o.o.;*
- *Ocena poziomu realizacji wskaźników w ramach Priorytetu VIII i IX PO KL w województwie lubelskim, badanie ewaluacyjne zlecone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Wykonawca PSDB Sp. z o.o.*

(2) Badanie ankietowe wśród dyrektorów szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badaniem objęto 195 szkół, co stanowi 80% szkół z terenu województwa lubelskiego, które według stanu na dzień 30.06.2011 r. nie aplikowały o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL bądź aplikowały nieskutecznie. Próba dobrana była w sposób losowy. Ze względu na szeroki zakres badania, wykorzystano różnorodne techniki dotarcia do respondentów. Podstawową

techniką była ankieta CATI (151 ankiet), wykorzystano również techniki alternatywne: ankietę pocztową (36 ankiet) oraz wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (8 ankiet)¹.

(3) Badania ankietowe wśród przedsiębiorców, współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Badanie zrealizowano na próbie losowej 51 przedsiębiorców. Zastosowaną techniką dotarcia do respondentów była ankieta CATI.

(4) Indywidualne wywiady pogłębione z dyrektorami szkół prowadzącymi kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały o wsparcie bądź aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Badaniem objęto 20 respondentów.

(5) Indywidualne wywiady pogłębione z przedsiębiorcami współpracującymi ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie, które nie aplikowały o wsparcie lub aplikowały nieskutecznie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Badaniem objęto 20 respondentów.

W podejściu metodologicznym zastosowano metodę triangulacji na trzech poziomach: **źródeł danych** – poprzez wykorzystanie zarówno danych zastanych, jak i danych wywołanych, **metod badawczych** – poprzez wykorzystanie metod badań ilościowych (badania ankietowe) oraz jakościowych (wywiady, analiza Desk Research) oraz **perspektyw badawczych**.

2.2 Charakterystyka respondentów

2.2.1 Badanie dyrektorów szkół

Na wstępie zaznaczyć należy, iż badanie nie dotyczyło bezpośredniej charakterystyki respondentów, lecz ich poglądów na wskazane tematy. Dlatego pytania *metryczkowe*, zawarte w kwestionariuszach wywiadu, dotyczyły jedynie wybranych cech reprezentowanych szkół, tj. gmin województwa lubelskiego, w których funkcjonują ankietowane placówki oraz liczby uczniów pobierających w nich naukę. Dokładne rozkłady badanych grup ze względu na wybrane cechy zaprezentowane zostały poniżej.

Badaniem objęte były wyłącznie szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, które nie aplikowały lub aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Dane dotyczące statusu szkoły były określone na potrzeby badania na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego² i w miarę potrzeb weryfikowane w trakcie badania. Dla pozyskania

¹ Wśród oferowanych respondentom możliwych form realizacji ankiety znajdowała się także technika CAWI.

² Zestawienie dotyczące liczby szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe w ramach Działania 9.2 PO KL opracowane przez Oddział Monitoringu i Ewaluacji PO KL, na podstawie danych uzyskanych z Oddziału

informacji o populacji szkół w województwie wykorzystano dane gromadzone w Systemie Informacji Oświatowej.

W województwie Lubelskim jest 213 gmin³, z czego 20 to gminy miejskie (9,4%), 171 to gminy wiejskie (80,3%), a 22 (10,3%) to gminy miejsko- wiejskie. Badaniem zostało objętych:

- 16 różnych gmin miejskich, gdzie przebadano 115 placówek w badaniu ilościowym oraz 13 placówek w badaniu jakościowym.
- 26 różnych gmin wiejskich, gdzie przebadano 60 placówek w badaniu ilościowym oraz 6 placówek w badaniu jakościowym.
- 9 różnych gmin miejsko-wiejskich, gdzie przebadano 20 placówek w badaniu ilościowym oraz 1 placówkę w badaniu jakościowym.

Zestawienie danych dotyczących badanych szkół w układzie terytorialnym prezentuje tabela nr. 1.

Tabela 1. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu w układzie terytorialnym.

Typ gminy	Liczba szkół w województwie	liczba szkół w badaniu ilościowym		liczba szkół w badaniu jakościowym	
		N	% woj.	N	% woj.
szkoły ogółem					
miejskie	214	115	54%	13	11%
wiejskie	90	60	67%	6	10%
miejsko-wiejskie	53	20	38%	1	5%
ogółem	357	195	55%	20	10%
aplikujące nieskutecznie					
miejskie	38	38	100%	11	29%
wiejskie	23	22	96%	3	14%
miejsko-wiejskie	8	4	50%	1	25%
ogółem	69	64	93%	15	23%
nieaplikujące					
miejskie	108	77	71%	2	3%
wiejskie	45	38	84%	3	8%
miejsko-wiejskie	21	16	76%	0	0%
ogółem	174	131	75%	5	4%
Ogółem nieaplikujące lub aplikujące nieskutecznie	243	195	80%	20	8%

Wdrażania Priorytetu IX PO KL, wg stanu na dzień 30 czerwca 2011r. (na podstawie wniosków o dofinansowanie realizacji projektów).

³ BDL. Dane z 31.12.2011 r.

W dalszym toku analiz rozpatrywany był jedynie podział na placówki położone na terenach wiejskich oraz placówki położone na terenach miejskich. Uwzględniając faktyczne położenie placówki⁴, w dalszym toku analiz 195 uczestniczących w badaniu szkół rozpatrywano w podziale na placówki położone na terenach miejskich (tj. gminy miejskie oraz część miejska gmin miejsko-wiejskich – razem 134 placówki) oraz placówki położone na terenach wiejskich (tj. gminy wiejskie oraz część wiejska gmin miejsko-wiejskich – razem 61 placówek).

Blisko połowę badanych placówek (90 jednostek, tj. 46,1%) stanowiły podmioty, w których naukę pobiera mniej niż 300 uczniów.

Tabela 2. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu ze względu na wielkość szkoły (liczbę uczniów).

Liczba uczniów	Liczba szkół w badaniu ilościowym	Liczba szkół w badaniu jakościowym
26-99	19	4
100-199	39	5
200-299	32	4
300-399	24	-
400-499	19	1
500-599	15	2
600-699	12	4
700-799	14	-
800-899	5	-
900-999	3	-
1000-1099	4	-
1100-1199	1	-
1200	6	-
Brak danych	2	-

2.2.2 Badanie przedsiębiorców

Na wstępie zaznaczyć należy, iż badanie nie dotyczyło bezpośredniej charakterystyki respondentów, lecz ich poglądów na wskazane tematy. Dlatego pytania metryczkowe, zawarte w kwestionariuszach wywiadu, dotyczyły jedynie wybranych cech reprezentowanych podmiotów gospodarczych, tj. formy własności, głównej działalności oraz obszaru działalności przedsiębiorstwa. Dokładne rozkłady badanych grup ze względu na wybrane cechy zaprezentowane zostały poniżej.

W grupie 51 przedsiębiorców, wśród których, przeprowadzone zostało badanie ilościowe, dominowali przedstawiciele sektora prywatnego. Najwięcej firm biorących udział w badaniu określiło obszar swojej działalności jako powiatowy (35,3%) i wojewódzki (29,4%), rzadziej gminny (25,5%). W badaniu uczestniczyło również 5 firm o zasięgu ogólnopolskim. Szczegółową charakterystykę badanych przedsiębiorstw biorących udział w badaniu ilościowym przedstawia tabela poniżej.

⁴ W odniesieniu do gmin wiejsko-miejskich, 19 spośród 20 badanych w badaniu ilościowym placówek położonych było na terenie miejskim gminy, jedna natomiast na terenie wiejskim.

Tabela 3. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu ilościowym.

Cecha	Liczba badanych	Procent badanych
Forma własności przedsiębiorstwa		
Prywatna	44	83,6%
Państwowa	7	13,7%
Ogółem	51	100,0%
Obszar działalności przedsiębiorstwa		
Gmina	13	25,5%
Powiat	18	35,3%
Wojewódzki	15	29,4%
Ogólnopolski/międzynarodowy	5	9,8%
Ogółem	51	100,0%

W badaniu jakościowym uczestniczyło 20 przedsiębiorstw, w tym 9 prowadzących działalność o zasięgu gminnym, 8 prowadzących działalność o zasięgu powiatowym oraz 3, których działalność obejmowała całe województwo. Badani reprezentowali przedsiębiorstwa o różnym stażu funkcjonowania na rynku oraz o różnej wielkości. Szczegółowe dane prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu jakościowym.

Cecha	Liczba badanych	Procent badanych
Obszar działalności przedsiębiorstwa		
Gmina	9	45,0%
Powiat	8	40,0%
Wojewódzki	3	15,0%
Ogólnopolski/międzynarodowy	-	-
Ogółem	20	100,0%
Czas prowadzenia działalności		
Do 5 lat	3	15,0%
5-10 lat	7	35,0%
10-50 lat	5	25,0%
Powyżej 50 lat	5	25,0%
Ogółem	20	100,0%
Liczba pracowników		
1-9	5	25,0%
10-49	8	40,0%
50-249	7	35,0%
Ogółem	20	100,0%
Obszar działalności		
Usługowa	14	70,0%
Gastronomiczna	7	35,0%
Produkcyjna	7	35,0%
Handlowa	6	30,0%

Cecha	Liczba badanych	Procent badanych
Przemysłowa	5	25,0%
Rolnicza	4	20,0%
Budowlana	2	10,0%
Mechaniczna	2	10,0%
Motoryzacyjna	2	10,0%
Administracyjna	2	10,0%

Wszystkie ankietowane przedsiębiorstwa współpracują ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie. Współpraca przedsiębiorstw ze szkołami najczęściej przyjmowała formę stażu i praktyk (94,1% respondentów). Rządziej udostępniono stanowiska pracy do zajęć praktycznych - ta forma stosowana była w 31,4% pytanym przedsiębiorstw oraz zatrudnianie absolwentów - 19,6% badanych przedsiębiorców. 3,9% badanych wskazało na inne formy współpracy ze szkołami, takie jak: nauka zawodu, zrzeczenie pracodawców czy umowy o pracę z młodocianymi pracownikami. Również w grupie respondentów IDI najczęściej współpraca ta dotyczyła przyuczenia do zawodu.

3 Badanie dyrektorów szkół prowadzących kształcenie zawodowe w regionie

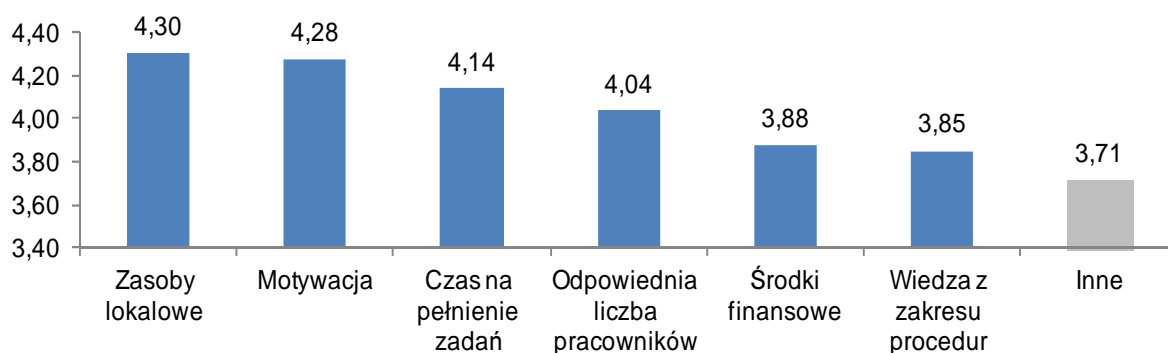
Poniższa część raportu stanowi prezentację wyników badań zrealizowanych wśród dyrektorów szkół, prowadzących kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Prezentowany materiał badawczy ma charakter ilościowy (uzyskany w oparciu o ankiety typu CATI przeprowadzone wśród 195 respondentów), oraz jakościowy (zdobyty za pośrednictwem wywiadów pogłębionych zrealizowanych z 20 respondentami).

3.1 Przygotowanie szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

Skuteczne aplikowanie o wsparcie finansowe z funduszy Unii Europejskiej wymaga od potencjalnych beneficjentów odpowiedniego przygotowania. Problem ten ma charakter wielowymiarowy, bowiem dotyczy konieczności spełniania precyzyjnie określanych wymogów stawianych każdorazowo przed podmiotami ubiegającymi się o dofinansowanie. W ogólnym ujęciu dotyczy to konieczności posiadania odpowiednich zasobów i kapitałów, które umożliwią prawidłową realizację przyjętych działań.

W odniesieniu do badanej grupy 195 szkół ich reprezentanci stosunkowo najlepiej ocenili zasoby lokalowe, potrzebne do realizacji zadań wynikających z projektu. Równie dobrze ocenione zostały elementy związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi będącymi w dyspozycji dyrektorów poszczególnych placówek. Mowa tu o występowaniu wśród pracowników odpowiedniej motywacji do aplikowania o środki unijne, dysponowaniem czasu potrzebnego do realizacji tych przedsięwzięć oraz odpowiednią liczbą pracowników mogących podjąć starania w tym zakresie. Stosunkowo najgorzej ocenione zostały zasoby finansowe poszczególnych jednostek, a więc możliwości wniesienia wkładu własnego, który w wielu przypadkach jest wymagany przy dofinansowaniu UE, oraz poziom wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji.

Wykres 1. Ocena zasobów szkoły przydatnych do aplikowania o środki unijne.

Ogółem	4,30	4,28	4,14	4,04	3,88	3,85	3,71
t.wiejskie	4,33	4,36	4,08	3,98	3,67	3,89	3,14
t.miejskie	4,29	4,24	4,16	4,06	3,97	3,84	4,29

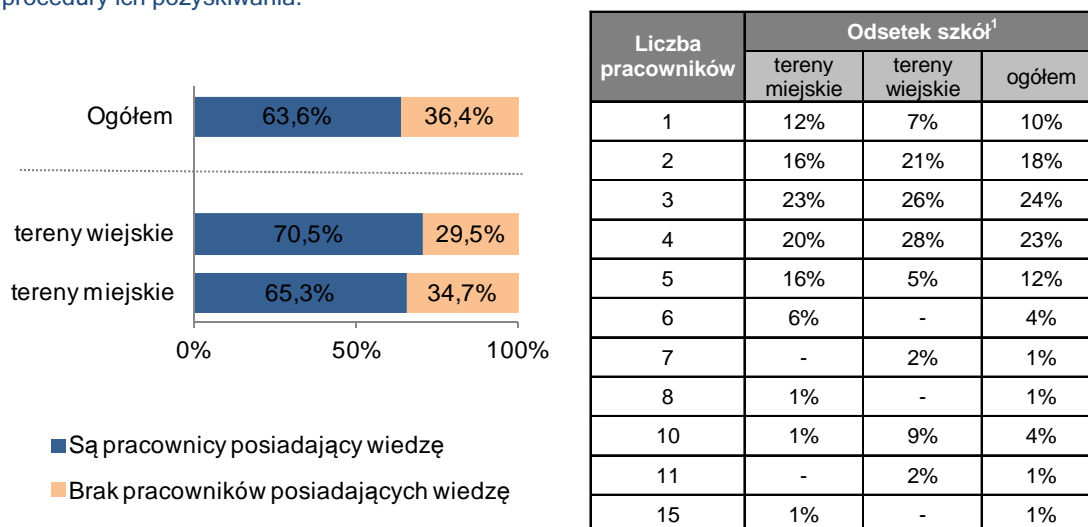
Występowanie takiej sytuacji potwierdzają wypowiedzi dyrektorów objętych badaniem jakościowym. Również w tej grupie najczęściej wymiennymi przeszkodami były procedury aplikacyjne, które oceniane są jako nadmiernie rozbudowane i skomplikowane oraz niedobór środków finansowych potrzebnych na pokrycie wymaganego wkład własnego:

- *Nie możemy występować sami jako szkoła, musi to podpisać Starosta. W Starostwie nie zawsze chcą te projekty podpisywać - trzeba czasem trochę pieniędzy dołożyć. Czyli bariera proceduralna.*
- *Finansowe, a zwłaszcza proceduralne.*
- *Względy proceduralne stanowią największą barierę, bo nie zawsze są jasne i czytelne. Następnie finanse, bo musi być wkład własny, jeśli chodzi o pieniądze.*
- *Dla mnie względy czasowe, a drugie względy finansowe, tzn. wkładu własnego w realizację jakiegoś projektu. Jesteśmy szkołą praktycznie na wsi, więc trudno o pozyskanie przedsiębiorców w okolicy, bo takowych nie ma.*
- *Jeśli chodzi o możliwość partycypowania w kosztach, to trzeba powiedzieć, że jesteśmy małą szkołą, w związku z tym możliwości finansowe są niewielkie. Problemem byłby wkład własny.*
- *Myślę, że na pewno procedury nie są czytelne, nie zawsze są jasne. Związane są z tym finanse, bo wiadomo, że szkoły są biedniejsze i organ prowadzący nie zawsze może dać tyle, ile my potrzebujemy, a wiadomo, że większości projektów musi być tam wkład, np. w postaci nauczycieli czy uczniów i tam nie ma problemu, czy też sami, a jeśli chodzi o konkretne finanse to stanowi to problem.*

Ponadto w opiniach znacznej grupy dyrektorów, uczestniczących w badaniu jakościowym, istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając orientującą w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznają, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy. Dlatego zdaniem respondentów konieczna jest organizacja większej ilości szkoleń i spotkań informacyjnych, w trakcie których możliwe będzie uzupełnienie niezbędnych informacji.

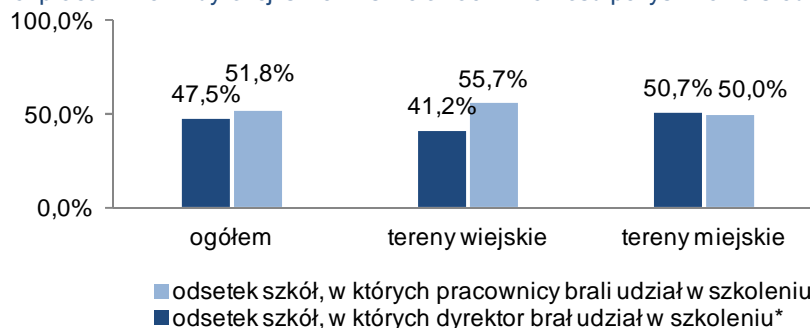
Dysponowanie odpowiednimi zasobami ludzkimi potwierdza fakt, że w około 63% badanych szkołach zatrudnione są osoby znające specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania. Godny szczególnej uwagi jest również fakt, że w ponad 60% takich szkół liczba pracowników wynosi od 2 do 4 osób.

Wykres 2. Obecność w szkołach pracowników, znających specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania.

Ponadto pracownicy 52% badanych szkół uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych. Również prawie 50% dyrektorów tych szkół osobiście miało styczność z takim szkoleniem.

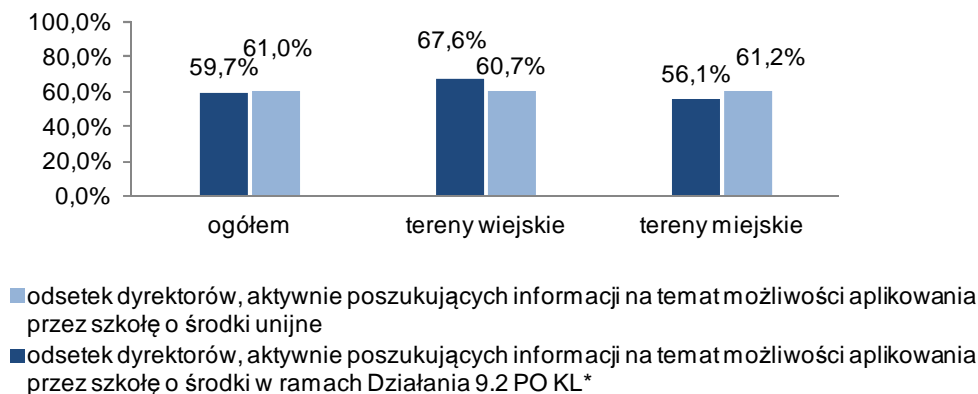
Wykres 3. Udział pracowników i dyrekcyj szkół w szkoleniach z zakresu pozyskiwania środków unijnych.

* - spośród szkół, w których w szkoleniach brali udział pracownicy

Istotny jest także fakt, że 61% badanych dyrektorów deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne. Podobnie liczny odsetek respondentów (59,7%) zadeklarował poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

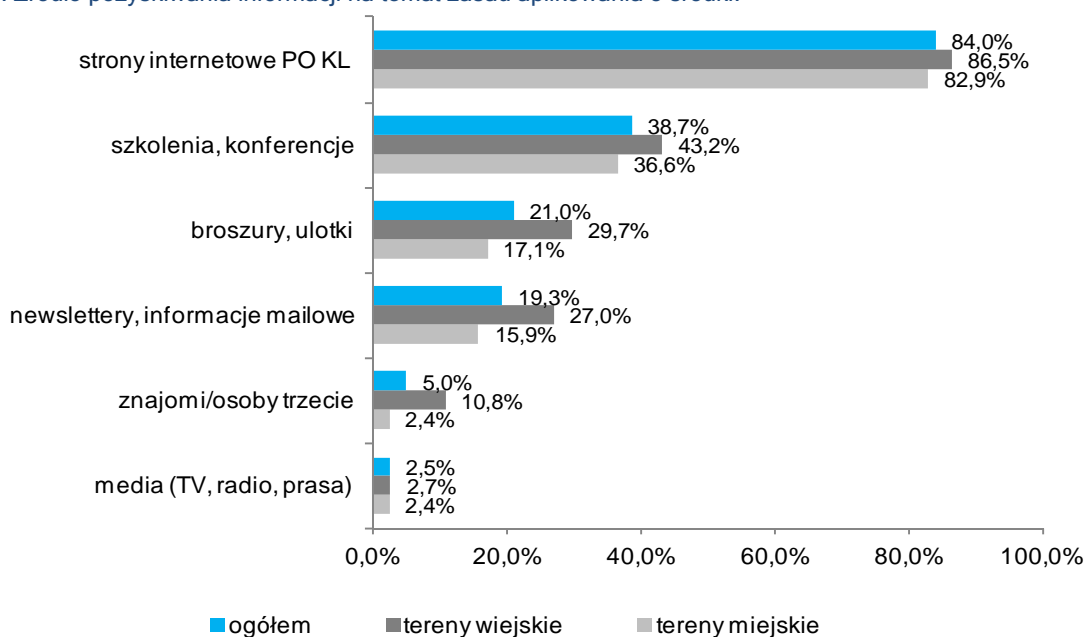
Wykres 4. Aktywność dyrektorów w zakresie poszukiwania wiedzy na temat możliwości aplikowania przez szkołę o środki unijne.

* - odsetek wyznaczany spośród osób aktywnie poszukujących informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne

Spośród ankietowanych, którzy deklarują aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne, zdecydowana większość (84%) wykorzystywała zasoby internetowe – głównie strony Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego. O udziale w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach informacyjnych wspomniało 38,7% dyrektorów badanych szkół. Około 19%-21% respondentów wykorzystuje także materiały informacyjne lub newslettery przesyłane drogą elektroniczną. Natomiast stosunkowo najrzadziej wykorzystywanym sposobem zdobywania informacji na temat dofinansowania były media (telewizja, radio, prasa) – korzysta z nich nie więcej niż 3% badanych. Podobnie znajomi/osoby trzecie okazały się niewykorzystywanym często źródłem wiedzy o funduszach unijnych (5%).

Wykres 5. Źródło pozyskiwania informacji na temat zasad aplikowania o środki.

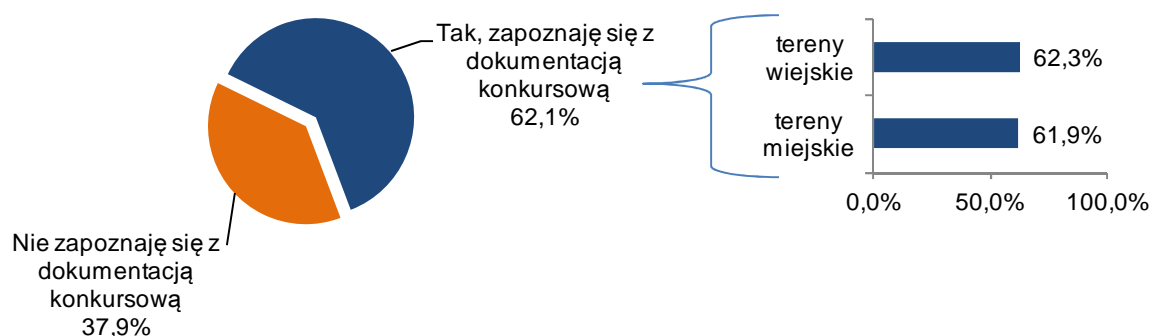

Istotność poszczególnych źródeł potwierdzają także wypowiedzi dyrektorów biorących udział w indywidualnych wywiadach pogłębionych. Godny szczególnego podkreślenia jest tutaj fakt, że większość z nich nie dostrzega żadnych problemów w dostępie do informacji na temat pozyskiwania wsparcia ze strony Unii Europejskiej. Podkreślana była wielość i różnorodność źródeł informacji gwarantująca swobodę i dowolność ich wykorzystywania.

W zdobywaniu potrzebnych informacji około 62% badanych dyrektorów sięga także do dokumentacji konkursowej publikowanej przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL w województwie lubelskim.

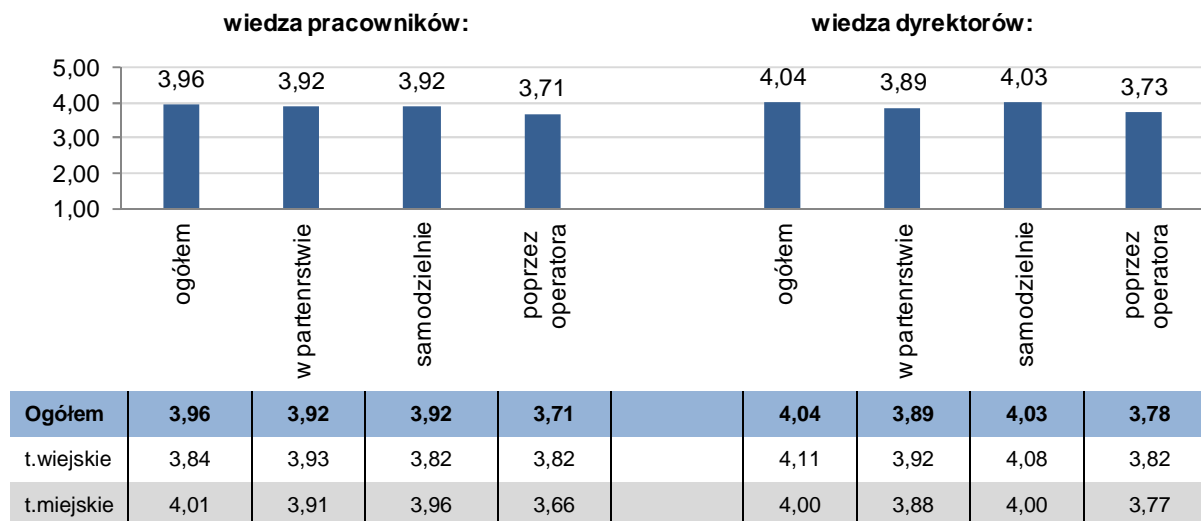
Wykres 6. Stopień zaznajomienia dyrektorów z dokumentacją konkursową publikowaną przez IP PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.

Odnosząc się do poszczególnych form aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, zdecydowana większość dyrektorów (70,3% badanych) oceniła wiedzę swoją i swoich pracowników pozytywnie⁵. Najwyższe noty otrzymała wiedza z zakresu samodzielnego aplikowania o środki (średnia ocen 4,03 i 3,92 w skali 5-cio punktowej), a najniższe - wiedza o aplikowaniu poprzez operatora (3,78).

⁵ W odpowiedzi na to pytanie, respondenci używali 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą. „Oceny pozytywne” obejmują oceny 4 i 5 na skali.

Wykres 7. Ocena poziomu wiedzy dyrektora i pracowników w zakresie poszczególnych form aplikowania o dofinansowanie.

Tak pozytywne w średnim ujęciu opinie nie znalazły swojego odzwierciedlenia w wypowiedziach uzyskanych za pośrednictwem wywiadów pogłębionych. Większość respondentów oceniła swoją wiedzę na temat możliwości i zasad aplikowania o środki unijne na poziomie średnim lub niskim. Respondenci zwracali uwagę, że brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień:

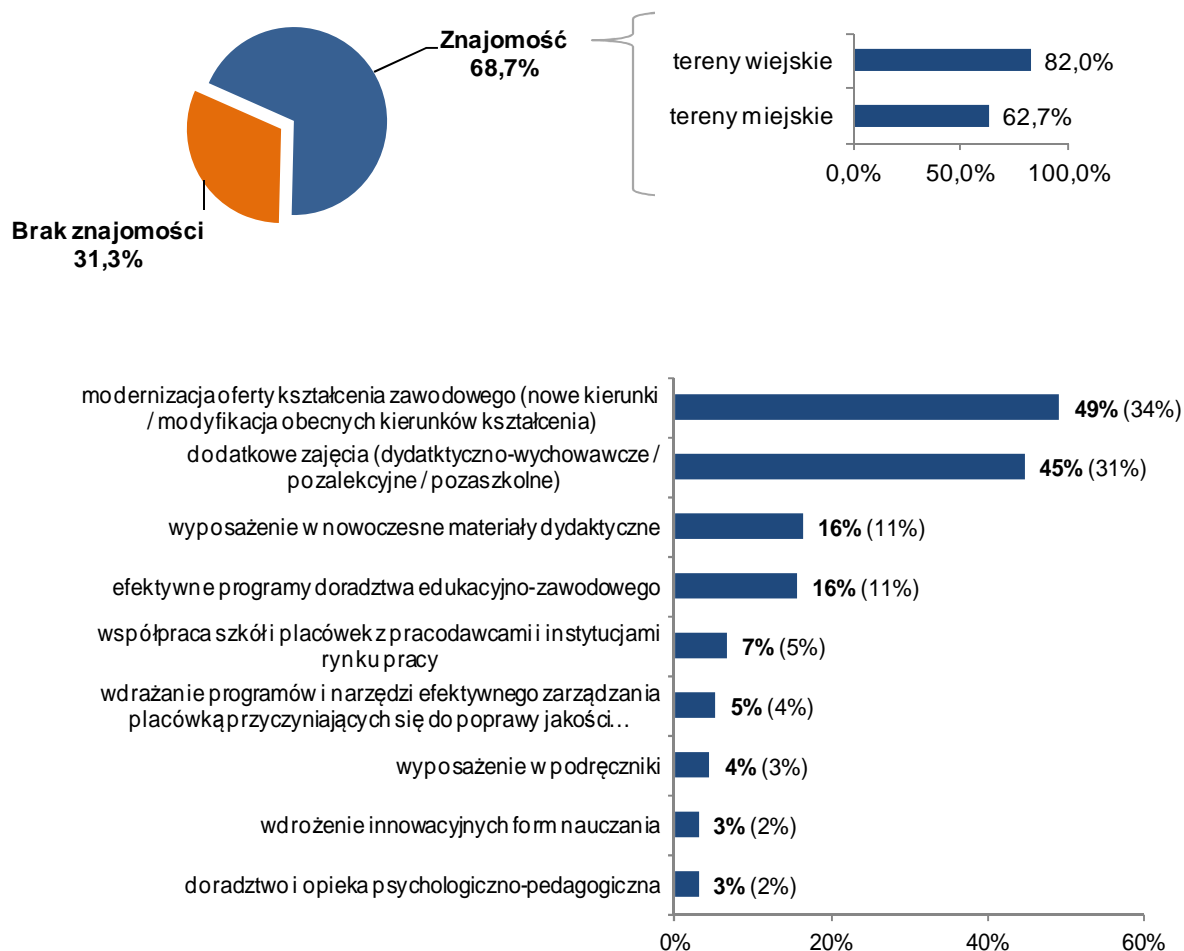
- *Moja wiedza jest wystarczająca do tego, żeby przygotować dane wstępne do wniosku lub aby jakaś instytucja mogła przystąpić do pisania wniosku.*
- *Byłem 2 razy na szkoleniu, więc wiedzę mam średnią - nie jest wystarczająca.*
- *Uczestniczyłam w szkoleniach, kiedy te projekty wchodziły, mniej więcej wiem, na czym polega składanie projektu i jak to się wszystko odbywa, ale sama jak bym miała podjąć realizacji się tego projektu, to było by to trudne, myślę bardziej z firmą wspomagającą. Moja wiedza jest niewystarczająca, może kogoś z grona, bo jedna dziewczyna uczestniczy w szkoleniu. Ja bym wysłała pracownika najlepiej, bo nie ma czasu.*

Również w tej grupie dominowały stwierdzenia, że stosunkowo najwyższym poziomem wiedzy (badani dyrektorzy i ich pracownicy) mogą wykazać się w zakresie aplikowania samodzielnego, które jest również najczęściej wykorzystywaną formą podejmowania starań o uzyskanie dofinansowania. Jednocześnie stosunkowo najgorzej oceniana została wiedza w zakresie aplikowania partnerskiego:

- *Samodzielny, bazując tylko na zdobytej wiedzy, żeśmy pracowali, a partnerstwo z innymi szkołami nam się nie udało, z operatorem też próbowaliśmy i też się nie udało.*
- *Najmniejszą wiedzę posiadam o aplikowaniu w partnerstwie, bo nie są większe szkoły zainteresowane współpracą z naszą małą szkołą.*

68,7% dyrektorów uczestniczących w badaniu ilościowym deklaruje, że posiadają orientację co do typów projektów, jakie można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Jednocześnie 30% badanych przyznaje się do braku jakiejkolwiek wiedzy w tym zakresie. Można przy tym zauważyć, że poziom deklarowanej wiedzy wyraźnie wyższy jest w przypadku dyrektorów szkół z terenów wiejskich (82,0%) niż miejskich (62,7%).

Wykres 8. Znajomość przez dyrektorów szkół typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL⁶.

Dane w nawiasie oznaczają odsetek wyznaczony w stosunku do ogólnej liczby badanych.

⁶ Wskazań poszczególnych znanych sobie typów projektów dokonywały osoby, które zadeklarowały, że posiadają wiedzę na temat tego, jakie typy projektów można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Dla lepszego porównania danych, wypowiedzi respondentów zostały przekodowane do typów projektów, ujętych w Planie Działania na rok 2011 opracowanym przez IP PO KL w województwie lubelskim, i w tej formie zostały zaprezentowane w niniejszym zestawieniu. W zestawieniu uwzględniono jedynie wypowiedzi powtarzające się, pomijając pojedyncze wskazania.

3.2. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE

Dla precyzyjnego określenia barier w aplikowaniu i realizacji projektów w ramach działania 9.2. PO KL najistotniejsze wydaje się pozyskanie szczegółowych informacji o dotychczasowych doświadczeniach w tym zakresie badanych szkół województwa lubelskiego.

Przeważająca większość respondentów (91,8% ogółu badanych, tj. 179 dyrektorów) deklaruje styczność ich placówki z różnorodnymi projektami unijnymi. Nie wszyscy badani precyzowali formę i zakres tej aktywności.

- 87 placówek (48,6% wykazujących styczność z projektami unijnymi) deklaruje, że nieskutecznie aplikowały o środki unijne. W grupie tej 23 placówki (co stanowi 26,5% grupy, a 12,8% ogółu mających styczność) deklarowały aplikowanie nieskutecznie o środki w ramach projektów niezwiązanych z Działaniem 9.2 PO KL.
- 92 placówki (51,4% wykazujących styczność) deklarowały styczność z projektami unijnymi w innym zakresie, niż aplikowanie o środki. Dwa przypadki związane były z Działaniem 9.2 PO KL, pozostałe stanowiły inne rodzaje inicjatyw.

Po około 62% badanych ocenia, że poszczególne formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. Jednym z głównych czynników wpływających na niski poziom dotychczasowego uczestnictwa w działaniach lub projektach dofinansowanych ze środków unijnych jest uwidaczniający się już wcześniej, a poniżej jedynie potwierdzony, niski poziom wiedzy respondentów na temat wymogów formalnych stawianych potencjalnym beneficjentom przez instytucje dysponujące środkami przeznaczonymi na dofinansowanie. Ponad połowa badanych dyrektorów wyraziła bowiem opinię, że procedury ubiegania się o dofinansowanie ramach Działania 9.2 PO KL byłyby dla nich zbyt skomplikowane (w 5 stopniowej skali trudności średnia ocen trudności kształtowała się na poziomie 4,0)

Tabela 5. Średnie oceny trudności wybranych aspektów aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 (skala 1-5).

Trudność	Ogólnie	Sposób aplikowania:		
		samodzielnie	w partnerstwie	przez operatora
Skomplikowane procedury aplikowania	4,0	3,8	4,0	4,0
Niejasne kryteria oceny wniosków	4,0	3,9	4,0	4,0
Brak dostępu do informacji na temat możliwości aplikowania	3,9	3,9	3,9	3,9

Podobnych ocen dokonali dyrektorzy biorący udział w badaniach jakościowych. Większość z nich uznała, że najtrudniejszą formą aplikowania jest forma samodzielna, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji:

- *Samodzielnie, bo często okazywało się, że gdzieś popełnialiśmy błędy, których nie widzieliśmy.*

Jednak zdaniem części respondentów na istotne trudności napotkać można również w przypadku partnerstwa. Najwięcej obaw budzi tutaj sam fakt konieczności wypracowania partnerskiego podziału obowiązków i zadań wynikających z realizacji danego projektu:

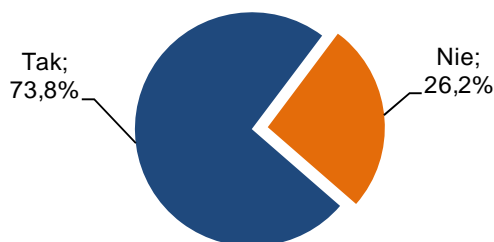
- *W partnerstwie, uważam, że jest najtrudniejszą z form aplikowania, a to dlatego, że trudno jest dogadać, jeśli placówki nie są o podobnej specyfikacji, czyli moja placówka jest dla uczniów z orzeczeniem o poziomie kształcenia dla uczniów z upośledzeniem intelektualnym w stopniu lekkim i jest to jedyna placówka w powiecie, która takich uczniów z orzeczeniami kształci i trudno się dogadać z kimś, kto nie ma takich problemów, czyli ma uczniów w normie intelektualnej.*

Natomiast w ocenie skuteczności form aplikacyjnych najczęściej wskazań otrzymało wykorzystanie operatora. Badani uznali, że to instytucje korzystająca z wyspecjalizowanej pomocy mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu o środki UE:

- *Najczęściej przechodzą projekty pisane przez wyspecjalizowane instytucje.*
- *Najtrudniejsza samodzielna a najłatwiejsza i najskuteczniejsza przez operatora.*
- *Przez operatora najskuteczniejsza. czyli to jest ktoś, kto pisze projekt, bo ja to tak rozumiem, a my jesteśmy tylko wykonawcą i uczestnikami, czyli młodzież korzysta.*
- *Przez operatora, ale jeśli chodzi o skuteczność, to najlepsza jest samodzielność*

Jednocześnie w przypadku respondentów biorących udział w badaniach ilościowych aż 73,8% deklaroowało posiadanie wiedzy na temat miejsca, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najczęściej wymieniano Urząd Marszałkowski (52,3%), Urząd Gminy/Miasta (10,3%).

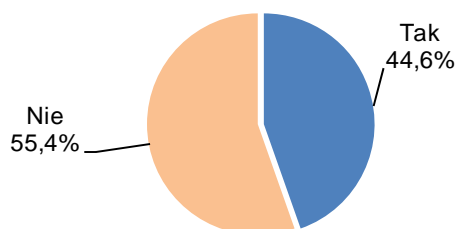
Wykres 9. Czy wie Pan/i, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?

Podmiot	Liczba wskazań
Urząd Marszałkowski	102
Urząd Gminy / Miasta	20
Jednostki zajmujące się profesjonalną pomocą	6
podmioty pożytku publicznego	5
Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego	5
agendy samorządów miejskich i powiatowych	2
organ prowadzący	2
punkty informacyjne	2
Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości	1
Ministerstwo Finansów	1
przedsiębiorcy	1
Kuratorium Oświaty	1

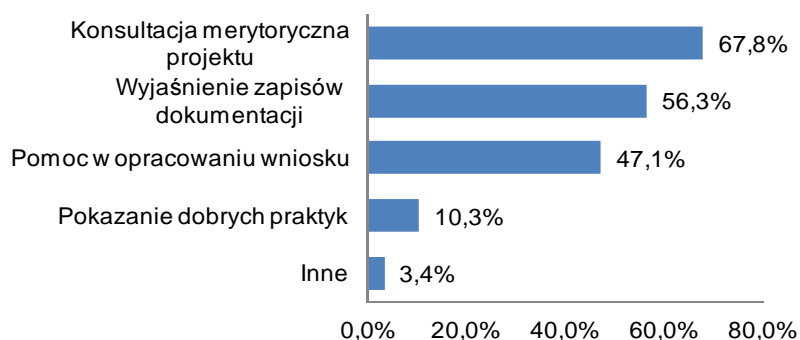
Znamienny jest jednak fakt, że tylko 44,6% badanych dyrektorów korzystało ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Wykres 10. Korzystanie ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej.

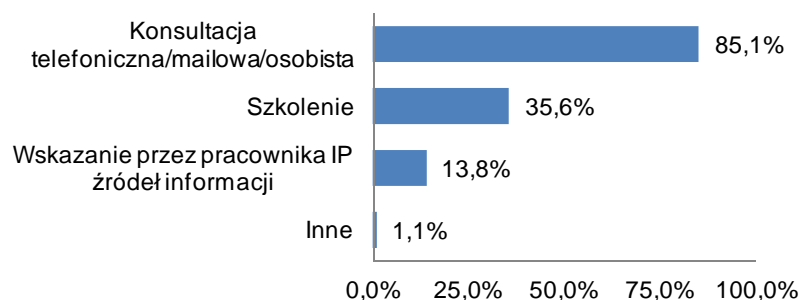
Podjęmowana współpraca z Instytucją Pośredniczącą najczęściej dotyczyła konsultacji merytorycznej przygotowywanego projektu, wyjaśnienia zapisów dokumentacji oraz pomocy w opracowaniu wniosku.

Wykres 11. Zakres współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

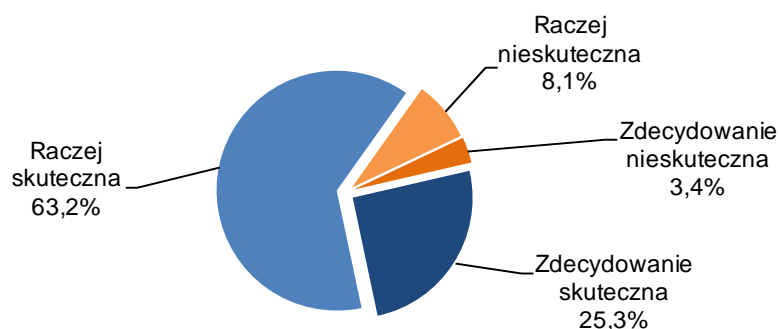
Najczęściej wykorzystywanymi formami pomocy ze strony Instytucji Pośredniczącej była konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista (85,1% szkół) lub szkolenie (35,6% szkół). Poza tym 13,8% respondentom pomoc została udzielona dzięki wskazaniu przez pracownika IP źródeł informacji, a 1 osoba uzyskała pomoc na konferencji.

Wykres 12. Formy pomocy z której korzystali dyrektorzy w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

Dla podejmowanej kwestii najistotniejszy jest fakt, że zdecydowana większość - 88,5% dyrektorów badanych szkół, którzy korzystali ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej, ocenia uzyskaną pomoc jako skuteczną, z czego 25,3% jako bardzo skuteczną. Natomiast jako zdecydowanie nieefektywną oceniło ją tylko 3,4%.

Wykres 13. Ocena skuteczności wsparcia otrzymanego przez dyrektorów w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.

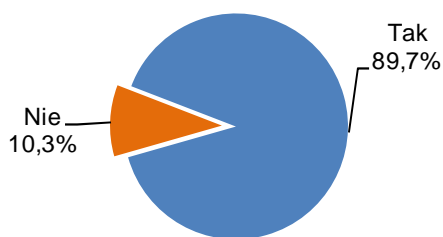

3.3. Współpraca szkół z przedsiębiorcami

Zasadniczym elementem realizacji założeń przyjętych dla Działania 9.2 jest inicjowanie i rozwój współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami stanowiącymi grupę potencjalnych pracodawców dla kształconych uczniów.

Wykres 14. Współpraca szkół z przedsiębiorcami.

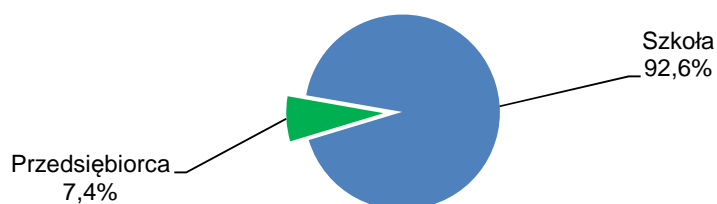

W badanej grupie aż 175, czyli prawie 90% szkół współpracowało z lokalnymi przedsiębiorstwami. Co ważne, w przeważającej większości przypadków współpraca ta obejmowała więcej niż jedną firmę - w tym w 42% szkół liczba partnerów współpracy przekracza 10, a w przypadku

33% przekracza 20.

Prawie we wszystkich przypadkach rolę inicjatorów współpracy przyjmowały badane szkoły, które kierowały swojej zaproszenia do konkretnych firm i przedsiębiorstw o profilu działalności odpowiadającym kierunkom kształcenia.

Wykres 15. Inicjator nawiązanej współpracy na linii przedsiębiorstwo-szkola.

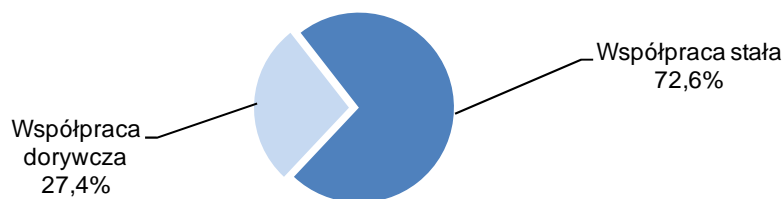
Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. Kontakty z biznesem 5,1% szkół opierały się na świadczeni wzajemnej pomocy.

Tabela 6. Zakres współpracy szkół i przedsiębiorstw.

Zakres współpracy	N
Praktyki zawodowe	100,0%
Współtworzenie programu kształcenia	11,4%
Pomoc finansowa	6,9%
Świadczenie wzajemnej pomocy	5,1%

Znamienny dla prowadzonych analiz jest również fakt, że w przypadku 72,6% szkół przedmiotowa współpraca ma charakter stały.

Wykres 16. Charakter współpracy szkół z przedsiębiorcami.

Szczegółowej oceny dotychczasowej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami dokonali dyrektorzy uczestniczący w badaniach jakościowych. Również w tych przypadkach opiera się ona głównie na organizowaniu praktycznej nauki zawodu dla uczniów, którzy odbywają praktyki zgodne z kierunkiem kształcenia u wybranych pracodawców. Badani dyrektorzy ocenili tę współpracę pozytywnie, dostrzegając jednocześnie obustronne korzyści: uczniowie mają niepowtarzalną szansę zdobycia praktycznego doświadczenia zawodowego, a w przyszłości również zatrudnienia; natomiast przedsiębiorcy uzyskują nieodpłatną siłę roboczą, a w przyszłości mogą powiększyć zasoby ludzkie swoich firm o nowych pracowników, dobrze przez siebie wykształconych. Tym sposobem uczeń ma szansę na dobrą pracę, a pracodawca na dobrego pracownika:

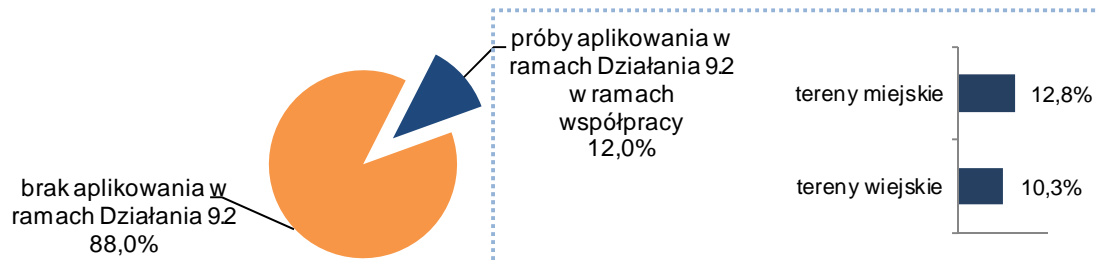
- *Szkoła ma to, że zapozna się z pracą, z obiegiem dokumentów, z regulaminami. Jak to wszystko tam wygląda w praktyce. A przedsiębiorstwo będzie miało te korzyści, że jak zatrudni naszych absolwentów, którzy wszystkiego się nauczą, będą mieli bardzo dobrych pracowników.*
- *Tak, w zakresie praktyk z młodzieżą. Szkoła, że uczniowie mają możliwość zdobycia praktyk zawodowych, umiejętności doskonałą. Pracodawcy – mają za darmo pracownika i często po szkole zostają tam i zatrudniają się.*
- *Tak. Praktyki zawodowe. Szkoła to, że uczniowie mają możliwość wyjścia poza szkołę, mają kontakt z pracodawcą i nabywają pierwszego doświadczenia i zderzyć wiedzę teoretyczną z praktyką, a dla pracodawcy, to możliwość kontaktu z przyszłym pracownikiem*

Jeden z respondentów wspominał także o wsparciu finansowym pozyskiwanym od przedsiębiorców, które przeznaczane jest na działalność charytatywną kierowaną do potrzebujących dzieci:

- *Z lokalnymi przedsiębiorcami moja placówka współpracuje, ale ta współpraca polega na pozyskiwaniu lokalnych przedsiębiorców w celu wsparcia naszych uczniów i wychowanków w pomoc materialną i rzeczową, sfinansowanie wycieczki czy dofinansowanie uroczystości typu wigilia, bo u nas w większości są uczniowie z bardzo biednych domów. No bo rodzice niepracujący, na zasiłku, rodziny patologiczne, niewydolne wychowawczo i my i nauczyciele i wychowawcy musimy się starać pozyskać środki materialne, by te dzieci raz przynajmniej w swoim procesie edukacyjnym wyjechały na wycieczkę albo na turnus rehabilitacyjny, na tym polega nasza współpraca z przedsiębiorcami, na zasadzie sponsoringu, tak. Przedsiębiorcy mają satysfakcję, że mogą pomóc ludziom potrzebującym.*

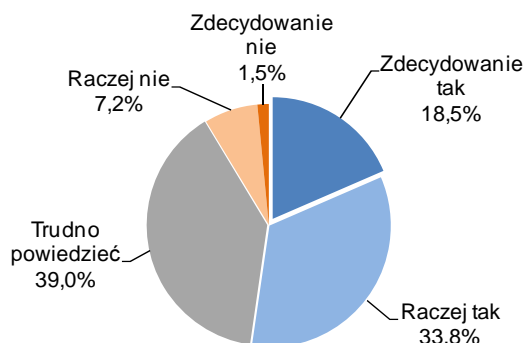
W ramach omawianej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami tylko 12% szkół podejmowało próby aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wspólnie z biznesem.

Wykres 17. Wspólne aplikowanie szkół i przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

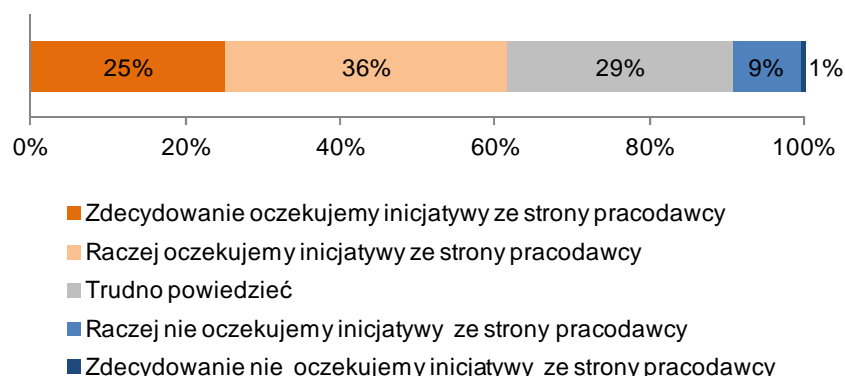
Jednak rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Swoją decyzję badani uzasadniali zwiększeniem szans dla absolwentów na znalezienie pracy, podwyższeniem poziomu kształcenia oraz wzrostem prestiżu szkoły. Przedstawiciele placówek, które nie zdecydowałyby się na taką współpracę, swoją decyzję argumentowali lepszą efektywnością samodzielnego aplikowania lub brakiem chęci współpracy ze strony szkoły.

Wykres 18. Gotowość szkół do podjęcia współpracy z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki.

Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką. Tylko co jedenasty z badanych dyrektorów był przeciwnego zdania.

Wykres 19. Postawy dyrektorów szkół wobec nawiązania współpracy z przedsiębiorcami.

Przy tej okazji dyrektorów szkół zapytano również, jaką formę współpracy z przedsiębiorcami uznaliby za zachęcającą do wspólnego aplikowania o realizację projektów z Działania 9.2 PO KL. Za najlepszą uznaliby współpracę w zakresie organizowania praktyk dla uczniów (22,1%). Wspólne staranie się o dotacje lub pomoc finansową oraz współpracę w zakresie zatrudniania absolwentów wskazywało po 8,2% badanych. Kolejne 7,2% dyrektorów byłoby zainteresowanych współpracą i wymianą doświadczeń z przedsiębiorcami, a 3,6% wspólnymi staraniami o doposażenie stanowisk pracy. W końcu pojedynczy przedstawiciele badanych szkół byłiby zainteresowani wspólną organizacją wycieczek lub staży dla nauczycieli czy możliwością zdobycia dodatkowych uprawnień.

Tabela 7. Pożądane przez dyrektorów formy współpracy z przedsiębiorcami.

Forma współpracy	Odsetek zainteresowanych respondentów
Organizowanie praktyk dla uczniów	22,1%
Wspólne staranie się o dotacje lub pomoc finansową	8,2%
Zatrudnianie absolwentów	8,2%
Wymiana doświadczeń	7,2%
Starania o doposażenie stanowiska pracy	3,6%

Również w przypadku badań jakościowych wszyscy uczestniczący w nich respondenci uznali, że chętnie podjęliby współpracę w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, gdyż mogłoby to przynieść wiele korzyści dla szkoły. Jednak odwrotnie niż w badaniach ilościowych, zdaniem większości respondentów udzielających pogłębionego wywiadu, inicjatywę w tym względzie powinny podjąć szkoły, gdyż przedsiębiorcy nie posiadają dostatecznej orientacji w podejmowanych kwestiach problemowych:

- *Współpraca, tak może ułatwić, tylko ja myślę, że generalnie o szkolnictwie zawodowym nie tylko o mojej szkole, bo współpraca z przedsiębiorcami będzie dawała większe możliwości zdobycia praktyk dla uczniów ze szkół zawodowych.*
- *Bralibyśmy pod uwagę, a z inicjatywą powinna wyjść szkoła, czyli my, bo nam na tym zależy.*
- *Myślę, że byśmy to rozważyli. Szkoła powinna wyjść z inicjatywą.*

- *Tak, szkoła powinna wyjść z inicjatywą, bo pracodawcy nie orientują się w specyfice działania i funkcjonowania szkoły.*

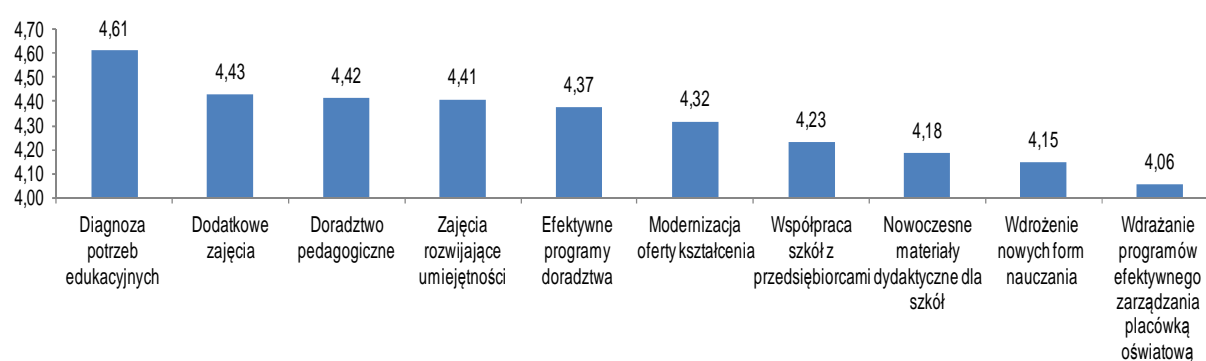
Badani nie udzielili jednoznacznej odpowiedzi, czy taka współpraca w znaczący sposób ułatwiłaby lub utrudniła aplikację o środki, jednak wydaje się, że większość z nich postrzega ją jako źródło pozytywnego wpływu na rozwój uczniów i poprawę funkcjonowania szkoły.

3.2 Zainteresowanie aplikowaniem w przyszłości

Podstawowym czynnikiem determinującym potencjalne zainteresowanie szkół aplikowaniem o środki w ramach Działania 9.2 PO KL jest zakres inicjatyw możliwych do zrealizowania za jego pośrednictwem, a w tym przede wszystkim ocena ich przydatności dla wzmocnienia atrakcyjności i podniesienia jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych służących podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia.

Z uzyskanych rozkładów odpowiedzi wynika, że wszystkie typy inicjatyw, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL⁷, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne⁸. Największa liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41). Stosunkowo rzadziej, lecz również często, wskazywane były: wdrożenie nowoczesnych form nauczania (średnia 4,15), czy też na wdrażanie programów efektywnego zarządzania placówką oświatową (średnia 4,06). Dokładny rozkład odpowiedzi przedstawia Wykres poniżej.

Wykres 20. Ocena zapotrzebowania na poszczególne typy inicjatyw w badanych placówkach.

Również respondenci biorący udział w badaniach jakościowych wyrazili swoje opinie na temat wsparcia, jakie mogłyby uzyskać ich placówki za pośrednictwem projektów uruchamianych dzięki dofinansowaniu w ramach Działania 9.2. Szczególnie ważne były tu oceny różnorodności form

⁷ W badaniu nie wspomniano, że są to inicjatywy związane z projektami w ramach Działania 9.2 PO KL.

⁸ W odpowiedzi na to pytanie, respondenci używali 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza ocenę najniższą, a 5 ocenę najwyższą.

pomocy oraz ich adekwatności względem realnie dostrzeganych potrzeb szkół. Okazuje się, że także w tej grupie dominowały pozytywne spostrzeżenia dotyczące zakresu możliwego wsparcia oraz jego atrakcyjności. Respondenci dostrzegali cały szereg korzyści wypływających ze skutecznego aplikowania o środki. Za najistotniejsze uznane zostały możliwości uzyskania konkretnych dotacji finansowych na doposażenie stanowisk nauki oraz zakup nowego sprzętu, co przekładałoby się w praktyce na zdobywanie przez uczniów odpowiedniego wykształcenie i kwalifikacji zawodowych, które z kolei w zdecydowany sposób zwielokrotniłyby ich szanse na zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia. Ponadto w opiniach badanych takie rezultaty stanowiłyby z pewnością istotne elementy promocji i wzrostu atrakcyjności szkół zawodowych, które stają się coraz bardziej popularne:

- *Korzyści tego typu, że doposażylibyśmy w sprzęt potrzebny do profesjonalnego przygotowania uczniów w danych zawodach, czyli kucharza i cukiernika. To by były korzyści dla nas jako placówki.*
- *Tak, są takie korzyści, to podniesienie kwalifikacji, dodatkowe kwalifikacje, nie te, które są w podstawie, bo pracodawcy zatrudniają łatwiej, gdy absolwent ma dodatkowe kwalifikacje. Zapotrzebowanie na pracowników zawodowych jest zapotrzebowaniem w zależności, w jakim zawodzie. Myślę, że jest, bo opiekun medyczny - absolwenci nasi znajdują pracę w szpitalu powiatowym.*
- *W zależności czego by dotyczył dany projekt, przede wszystkim podwyższenie kwalifikacji zawodowych, następnie zajęcia pozalekcyjne z przedmiotów ogólnokształcących, więc większa zdawalność na egzaminach maturalnych i przygotowania zawodowego, doposażenie bazy dydaktycznej, zakup bazy dydaktycznej, dodatkowe wynagrodzenia dla osób prowadzących zajęcia, to te najważniejsze. Najważniejsze to zadowolenie ucznia.*

Respondenci wskazywali również na korzyści dla regionu, wynikające bezpośrednio z wykorzystania funduszy w ramach Działania 9.2. W opiniach badanych wiążą się one nierozdzielnie z profitami, jakie uzyskać mogłyby same szkoły. Dzięki dofinansowaniu szkoły mogłyby coraz lepiej funkcjonować wzbogacać infrastrukturę, a przez to podnosić poziom kształcenia. W ogólnym ujęciu sytuacja taka miałaby istotny wpływ na ogólny poziom szkolnictwa w regionie, generując korzyści dla całego społeczeństwa:

- *Zwiększenie znaczenia szkolnictwa zawodowego, bo tego rodzaju szkolnictwo chyli się ku upadkowi.*
- *Korzyści, no tak: wzrost atrakcyjności szkół zawodowych, lepsze przygotowanie poprzez wzrost atrakcyjności i przygotowanie specjalistów.*

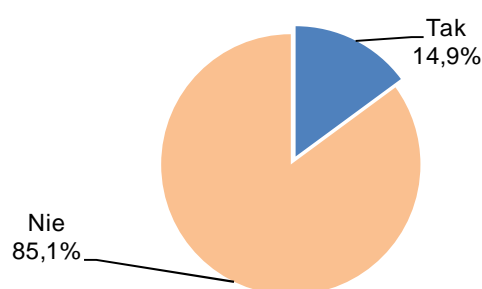
Respondenci twierdzili jednak, że chociaż uwzględnione formy pomocy dają duże możliwości rozwojowe dla szkół i placówek oświatowych, to istotnym ograniczeniem ich wykorzystania są trudności w realnym pozyskaniu tych środków:

- *Te formy wsparcia odpowiadają, ale nie zawsze jest możliwość skorzystania z nich.*
- *Tak odpowiada, jest bardzo szeroki i jest z czego wybrać. Ale nigdy nie pozyskaliśmy żadnego wsparcia, bo nasze projekty nie przeszły.*

- *Mi to wszystko odpowiada, ale stworzone przez Urzędy Marszałkowskie przepisy powodują utrudnienia i jest tam biurokracja straszna. Ważne są przepisy, niebieski czy czarny długopis, czy jest znaczek przyklejony. To wszystko jest niepotrzebne, bo chodzi o wiedzę a przy tych projektach, to ta wiedza jest na ostatnim miejscu.*

Dla podejmowanych analiz, a w tym przede wszystkim przyszłej realizacji założeń Działania 9.2, istotny jest również fakt, że zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z innych źródeł umożliwiających zaspokajanie potrzeb w tym zakresie.

Wykres 21. Korzystanie z innych źródeł dofinansowań niż w ramach Działania 9.2 PO KL.

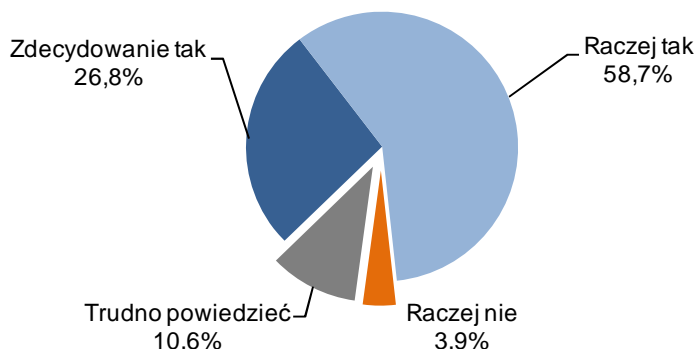

Jedynie 14,9% dyrektorów wskazywało na podejmowanie w przeszłości inicjatyw zmierzających do zaspokajania tych potrzeb dzięki pomocy z innych źródeł. Placówki te najczęściej realizowały działania i projekty, które finansowane były ze środków pozabudżetowych (w 7 placówkach), pomocy Narodowego Centrum Kultury (6 placówek), funduszy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w 5 placówkach), poprzez korzystanie z pomocy Urzędu Miasta (4 placówki), aplikowania w ramach Działania 3.4 (2 placówki), funduszy z budżetu szkoły (3 placówki), projektów Krajowego Ośrodka Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (1 placówka) oraz pomocy różnych stowarzyszeń i fundacji (6 placówek).

W najbliższej przyszłości zdecydowana większość dyrektorów badanych szkół zamierza podejmować starania w kierunku uzyskania dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej. To potencjalne zainteresowanie wyraziło ponad 85% respondentów. Brak takich planów zadeklarowało jedynie 3,9% respondentów, a kolejne 10,6% jeszcze nie podjęło w tej kwestii ostatecznej decyzji.

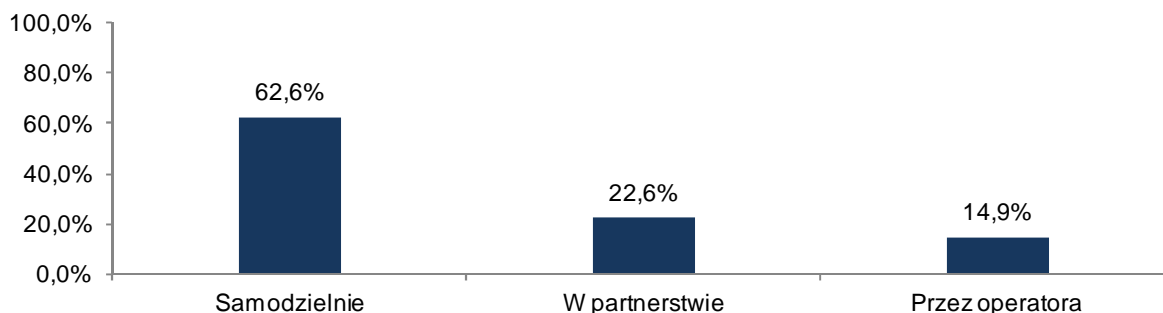

Wykres 22. Zamiar składania wniosków o realizację projektu ze środków unijnych przez dyrektorów szkół.

Przy dokonywaniu wyboru formy aplikowania o dofinansowanie projektu w ramach Działania 9.2 PO KL stosunkowo największa grupa zainteresowanych respondentów zdecydowałaby się na samodzielne działanie. Taką formę wybrałoby 62,6% badanych dyrektorów. Kolejne 22,6% ankietowanych zdecydowałoby się na partnerstwo, a pozostałe 14,8% na aplikowanie przez operatora.

Wykres 23. Najdogodniejszy sposób aplikacji o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.

Wśród informacji, jakie dyrektorzy chcieliby pozyskać w przyszłości w zakresie możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL stosunkowo najczęściej wymieniane były dokumenty zawierające dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki finansowe.

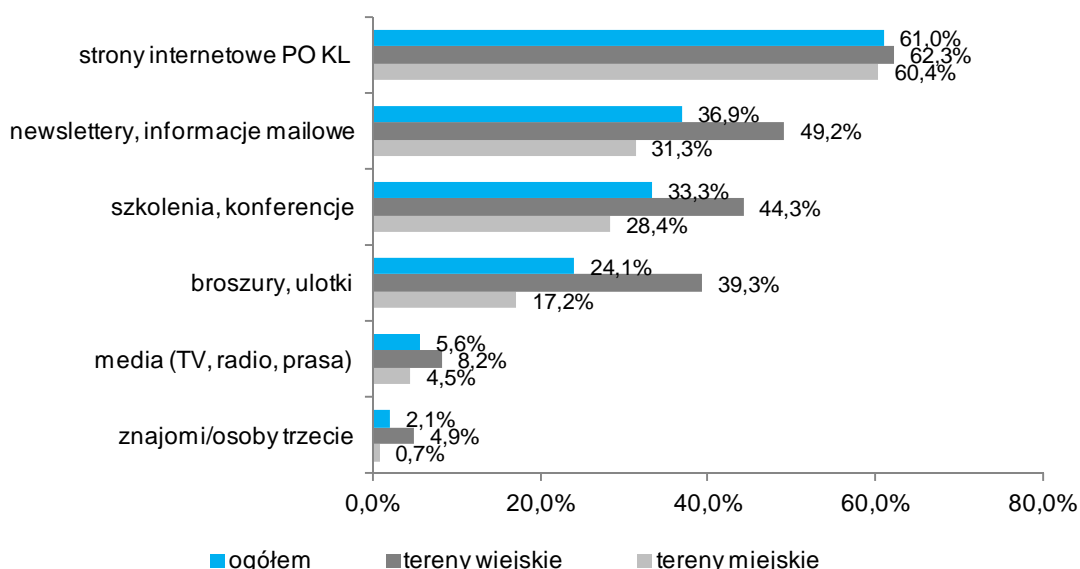
Tabela 8. Oczekiwania dyrektorów co do otrzymywania informacji, dotyczących możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Oczekiwane informacje	Odsetek respondentów
Dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki	34,8%
Informacje, na co mogą być przeznaczone środki	8,2%
Jakie warunki należy spełniać	5,6%
Czas składania wniosków	4,1%
Informacje dotyczące zmian przy aplikowaniu	1,5%
Szanse uczestnictwa w działaniu	1,0%

Swoją wiedzę na ten temat chciałoby zwiększyć około 40% dyrektorów badanych szkół. Kolejne 15% ankietowanych interesowałoby dodatkowe informacje na temat typów projektów, które miałyby szansę na realizację oraz wskazówki w formie wykazów konkretnych zadań, na które można przeznaczyć otrzymane środki finansowe. Co dwudziesty dyrektor zainteresowany jest dokładnym harmonogramem składania i weryfikacji wniosków. Po 4% respondentów chciałoby zgłębić swoją wiedzę w zakresie pozyskiwania dofinansowania na dodatkowy sprzęt oraz rozliczania otrzymanych pieniędzy.

Wskazywane powyżej informacje dyrektorzy szkół chcieliby uzyskiwać przede wszystkim za pośrednictwem Internetu, w tym: 61% badanych oczekiwałoby informacji ze stron internetowych PO KL, 36,9% chciałoby otrzymywać je za pośrednictwem wiadomości e-mail lub newsletterów. Co trzeci dyrektor zgłosił zainteresowanie pozyskaniem informacji poprzez udział w szkoleniu lub konferencji.

Wykres 24. Najdogodniejsze źródła informacji o możliwości aplikowania o środki.

Dyrektorzy uczestniczący w badaniach jakościowych, jako oczekiwane nowe formy pozyskiwania informacji, wskazywali najczęściej rozszerzenie już dostępnych ze szczególnym naciskiem zwiększenie dostępności wykwalifikowanych doradców i bezpośredni z nimi kontakt. Oczekują też większego zaangażowania ze strony instytucji prowadzących, zwłaszcza w kwestii informacyjnej:

- *Ja bym oczekiwała lepszego kontaktu z konsultantem, ale czasem trudno się dodzwonić zwyczajnie i jest to takie mało dostępne.*
- *Organ prowadzący, były wstępne szkolenia i późniejsze szkolenia, konferencje, ale to są podstawowe informacje. Dostęp dobry, ale ogólny i jak przechodzimy do poziomu rozmowy dotyczącej konkretów, mam wnioski i proszę mi powiedzieć, czy on jest poprawny, to jest wiele interpretacji.*

- *Ja bym chciała więcej informacji na temat takich działań właśnie od organu prowadzącego, bo w organie prowadzącym pracują ludzie, którzy zajmują się projektami i pisanem projektów.*
- *Spotkania, szkolenia z ekspertami w zakresie tych projektów.*

Co ważne stosunkowo największa grupa respondentów stwierdziła, że podjęłaby się w przyszłości aplikowania o środki z Działania 9.2, gdyby posiadała odpowiednią wiedzę w tym względzie. Dyrektorzy po raz kolejny zwracali uwagę, że to właśnie brak odpowiedniej wiedzy jest głównym czynnikiem ograniczającym aktywność szkół w zakresie aplikowania oraz zmniejszającym skuteczność podejmowanych prób. Wciąż zmieniające się przepisy i wytyczne dodatkowo utrudniają ten proces:

- *Tak, często jest tak, że zachodzą zmiany, pojawiają się nowe programy, a nie mamy możliwości śledzenia tych zmian, jakie zachodzą w projektach.*
- *Może i tak, gdybym posiadała wiedzę w zakresie kryteriów oceniania, to zapewne tak.*
- *Na pewno tak. Większa wiedza, więc wtedy składając wniosek, mógłby go lepiej przygotować.*

Uczestnicy badań mają również jasno określone oczekiwania pomocy w przyszłym aplikowaniu o dofinansowanie, kierowane pod adresem różnych instytucji. Mowa tu przede wszystkim o Urzędzie Marszałkowskim (23,5%), urzędach gmin lub miasta (5,1%), organach prowadzących szkołę (3,1%).

Tabela 9. Instytucje, ze strony których badani dyrektorzy szkół oczekiwali by w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Podmiot	Liczba wskazań	Procent wskazań
Urząd Marszałkowski	46	22,5%
urząd miasta/gminy	10	5,1%
Organ prowadzący szkołę	6	3,1%
starostwo powiatowe	5	3%
Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego	2	1%
firma pośrednicząca	1	1%
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa narodowego	1	1%

Za najistotniejsze w tym zakresie uznane zostały konsultacje telefoniczne, mailowe lub osobiste, których oczekiwałoby 71,2% badanych. Forma wsparcia, na jaką liczyliby respondenci, miałyby obejmować również wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (37,4%) bądź szkolenia (31,3%). Stosunkowo największa grupa dyrektorów oczekiwałaby w przyszłości wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznych (60%), wyjaśnienia zapisów dokumentacji (52,8%) oraz pomoc w opracowaniu wniosku (47,7%).

Tabela 10. Formy i zakres wsparcia, których badani dyrektorzy szkół oczekiwali by w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Forma wsparcia	N%	Zakres wsparcia	N%
Konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista	71,2%	Pomoc w opracowaniu wniosku	47,7%
Wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji	37,4%	Wyjaśnienie zapisów dokumentacji	52,8%

Forma wsparcia	N%	Zakres wsparcia	N%
Szkolenia	31,3%	Konsultacja merytoryczna projektu	60,0%
Pomoc w pozyskaniu środków finansowych potrzebnych, aby aplikować	28,2%	Pokazanie dobrych praktyk	15,4%
Inne	11,8%	Inne	11,3%

3.3 Podsumowanie

- Większość badanych podmiotów ma świadomość możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Odnosząc się do poszczególnych form aplikowania (samodzielnie/ w partnerstwie/przez operatora), zdecydowana większość dyrektorów (70,3%) ocenia pozytywnie wiedzę swoją i swoich pracowników. Najwyższe noty otrzymała wiedza z zakresu samodzielnego aplikowania o środki (średnia ocen 4,03 i 3,92 w skali 5-punktowej), a najniższe - o aplikowaniu poprzez operatora (3,78).
- Większość dyrektorów nie dostrzega również żadnych problemów w dostępie do informacji na temat pozyskiwania wsparcia ze strony Unii Europejskiej. Istotny jest fakt, że 61% badanych deklaruje aktywne poszukiwanie informacji na temat możliwości aplikowania o środki unijne. Podobnie liczny odsetek respondentów (59,7%) zadeklarował poszukiwanie informacji na temat Działania 9.2 PO KL. W grupie tej zdecydowana większość (84%) wykorzystywała zasoby internetowe, a w tym głównie strony Urzędu Marszałkowskiego, PO KL, EFS czy Starostwa Powiatowego. O udziale w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach informacyjnych wspomniało 38,7% dyrektorów. W celu zdobycia potrzebnych informacji około 62% badanych dyrektorów sięga także do dokumentacji konkursowej publikowanej przez Instytucję Pośredniczącą PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów.
- Respondenci dostrzegali cały szereg korzyści wpływających ze skutecznego aplikowania o środki. Za najistotniejsze uznane zostały możliwości uzyskania konkretnych dotacji finansowych na doposażenie stanowisk nauki oraz zakup nowego sprzętu, co przekładałoby się w praktyce na zdobywanie przez uczniów odpowiedniego wykształcenie i kwalifikacji zawodowych, które z kolei w zdecydowany sposób zwielokrotniłyby ich szanse na zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia. Ponadto w opiniach badanych takie rezultaty stanowiłyby z pewnością istotne elementy promocji i wzrostu atrakcyjności szkół zawodowych. Respondenci wskazywali również na korzyści dla regionu, wynikające bezpośrednio z wykorzystania funduszy w ramach Działania 9.2. Dzięki dofinansowaniu szkoły mogłyby coraz lepiej funkcjonować i wzbogacać infrastrukturę, a przez to podnosić poziom kształcenia. W ogólnym ujęciu sytuacja taka miałaby istotny wpływ na ogólny poziom szkolnictwa w regionie, generując korzyści dla całego społeczeństwa.
- Dostrzegane słabe strony w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL związane są bezpośrednio z trudnościami w skutecznym aplikowaniu o te środki.

- Około 62% badanych ocenia, że trudności w przypadku wszystkich formy aplikowania o środki (samodzielnie, w partnerstwie i poprzez operatora) wiążą się przede wszystkim z niejasnymi kryteriami oceny wniosków. Jednym z głównych czynników wpływających na niski poziom dotychczasowego uczestnictwa w działaniach lub projektach dofinansowanych ze środków unijnych jest niski poziom wiedzy respondentów na temat wymogów formalnych, stawianych potencjalnym beneficjentom przez instytucje, dysponujące środkami przeznaczonymi na dofinansowanie. Ponad połowa badanych dyrektorów wyraziła opinię, że procedury ubiegania się o dofinansowanie ramach Działania 9.2 PO KL byłyby dla nich zbyt skomplikowane. Istotnym problemem w aplikowaniu o środki unijne jest sytuacja, w której pracownicy placówek, posiadając orientację w przedmiotowej tematyce, nie potrafią wykorzystać jej skutecznie w praktyce. Jednocześnie przyznają, że głównym czynnikiem determinującym i utrzymującym taką sytuację jest powierzchowność i niedostateczność posiadanej wiedzy.
- Dokonując porównania możliwych form aplikowania, dyrektorzy biorący udział w badaniach jakościowych stwierdzili, że najtrudniejsze jest aplikowanie samodzielne, głównie dlatego, że zwiększa ryzyko popełnienia błędów oraz wiąże się z koniecznością przygotowania całości wymaganej dokumentacji. Jednocześnie respondenci mają świadomość, że na istotne trudności napotkać można również w przypadku partnerstwa. Najwięcej obaw budzi tutaj sam fakt konieczności wypracowania partnerskiego podziału obowiązków, zadań i odpowiedzialności wynikających z realizacji danego projektu. Natomiast dokonując oceny pod względem przewidywanej skuteczności form aplikacyjnych, najwięcej wskazań otrzymało wykorzystanie operatora. Badani uznali, że to instytucje korzystające z pomocy specjalistów i osób doświadczonych (operatora), mają największe szanse na skuteczność w aplikowaniu.
- W najbliższej przyszłości zdecydowana większość dyrektorów badanych szkół zamierza podejmować starania w kierunku uzyskania dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej (85%). Przy dokonywaniu wyboru formy aplikowania o dofinansowanie projektu w ramach Działania 9.2 PO KL stosunkowo największa grupa zainteresowanych respondentów zdecydowałaby się na samodzielne działanie (62,6%). Kolejne 22,6% ankietowanych zdecydowałoby się na partnerstwo, a pozostałe 14,8% na aplikowanie przez operatora.
- Badane szkoły nie są w pełni przygotowane do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Podmioty te dysponują jedynie częścią odpowiednich kapitałów i zasobów, potrzebnych do podejmowania prób aplikacji o środki finansowe z funduszy europejskich. Mowa tu o odpowiednio zmotywowanych pracownikach oraz zapleczu lokalowym, które stanowią dostrzegane przez dyrektorów atuty zarządzanych jednostek. Z deklaracji dyrektorów wynika, że około 63% badanych szkół dysponuje odpowiednimi zasobami ludzkimi w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. W podmiotach tych zatrudnione są osoby znające specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania. Godny szczególnego podkreślenia jest również fakt, że w ponad 60% takich szkół liczba pracowników określanych jako specjaliści w badanym zakresie wynosi od 2 do 4 osób.

Ponadto pracownicy 52% badanych szkół uczestniczyli w szkoleniach dotyczących zasad pozyskiwania środków w ramach funduszy unijnych. Również prawie 50% dyrektorów osobiście miało styczność z takim szkoleniem. Jednocześnie 68,7% dyrektorów deklaruje, że posiadają orientację co do typów projektów, jakie można realizować w ramach Działania 9.2 PO KL. Nie zmienia to jednak faktu, że poziom posiadanej wiedzy o formalnych wytycznych – procedurach określających zasady aplikacji – wielokrotnie określany był jako niewystarczający do sprawnego i skutecznego aplikowania o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Większość respondentów oceniała swoją wiedzę na temat możliwości i zasad aplikowania o środki unijne na poziomie średnim lub niskim. Badani zwracali uwagę, że brali udział w odpowiednich szkoleniach lub wciąż to robią, jednak ich wiedza ciągle nie jest na tyle pełna, by mogli samodzielnie przygotowywać wnioski aplikacyjne z przekonaniem, że pod względem merytorycznym nie mają one żadnych uchybień. Źle ocenione zostały również zasoby finansowe poszczególnych jednostek, a więc możliwości wniesienia wkładu własnego, który w wielu przypadkach jest wymagany przy dofinansowaniu z UE.

- Wszystkie typy inicjatyw, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL, oceniane są przez badanych dyrektorów jako bardzo potrzebne. Największa liczba dyrektorów zgłosiła zapotrzebowanie na diagnozę potrzeb edukacyjnych (średnia 4,61), dodatkowe zajęcia (średnia 4,43), doradztwo pedagogiczne (średnia 4,42) i zajęcia rozwijające umiejętności (średnia 4,41).
- Zdecydowana większość (85,1%) szkół reprezentowanych w badaniach nie korzystała do tej pory z innych źródeł umożliwiających zaspokajanie potrzeb w tym zakresie, przyjętym w ramach Działania 9.2 PO KL. Jedynie 14,9% dyrektorów wskazywało na podejmowanie w przeszłości inicjatyw w celu zaspokajania tych potrzeb dzięki pomocy z innych źródeł.
- 73,8% badanych dyrektorów deklarowało posiadanie wiedzy na temat miejsca, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najczęściej wymieniano Urząd Marszałkowski (52,3%) oraz Urząd Gminy/Miasta (10,3%). Znamienny jest jednak fakt, że tylko 44,6% respondentów korzystało ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej (Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego) w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Zdecydowana większość (88,5%) dyrektorów, którzy korzystali ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej, ocenia uzyskaną pomoc jako skuteczną. Natomiast jako zdecydowanie nieefektywną oceniło ją tylko 3,4%.
- Wśród informacji, jakie dyrektorzy chcieliby pozyskać w przyszłości w zakresie możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, stosunkowo najczęściej wymieniane były dokumenty zawierające dokładne zasady i sposoby aplikowania o środki finansowe (40%). Kolejne 15% ankietowanych interesowałyby dodatkowe informacje na temat typów projektów. Co dwudziesty dyrektor zainteresowany jest dokładnym harmonogramem składania i weryfikacji wniosków. Informacje te dyrektorzy szkół chcieliby uzyskiwać przede wszystkim za pośrednictwem Internetu, a w tym: 61% badanych oczekiwałoby informacji ze

stron internetowych PO KL; 36,9% chciałoby otrzymywać je za pośrednictwem wiadomości e-mail lub newsletterów. Co trzeci dyrektor zgłosił zainteresowanie pozyskaniem informacji poprzez udział w szkoleniu lub konferencji.

- Uczestnicy badań mają również jasno określone oczekiwania pomocy, w przyszłym aplikowaniu o dofinansowanie, kierowane pod adresem różnych instytucji. Mowa tu przede wszystkim o Urzędzie Marszałkowskim (23,5%), starostwach powiatowych (5,2%), urzędach gmin lub miasta (3,6%) oraz innych instytucjach pośredniczących (3%). Za najistotniejsze w tym zakresie uznane zostały konsultacje telefoniczne, mailowe lub osobiste, których oczekiwałoby 71,2% badanych. Forma wsparcia, na jaką liczyliby respondenci, miałyby obejmować również wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (37,4%) bądź szkolenia (31,3%). Stosunkowo największa grupa dyrektorów oczekiwałaby w przyszłości wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznych (60%), wyjaśnienia zapisów dokumentacji (52,8%) oraz pomocy w opracowaniu wniosku (47,7%).
- Prawie 90% szkół współpracowało z lokalnymi przedsiębiorstwami. Co ważne, w przeważającej większości przypadków współpraca ta obejmowała więcej niż jedną firmę. Każdorazowo zakres podejmowanej współpracy dotyczył praktyk zawodowych organizowanych dla uczniów w siedzibach przedsiębiorstw. Ponadto w 11,4% przypadków współpracowano przy tworzeniu i udoskonalaniu podstawy programowej z przedmiotów zawodowych. 6,9% badanych szkół mogło liczyć również na wsparcie finansowe ze strony współpracujących firm. Znamienny dla prowadzonych analiz jest również fakt, że w przypadku 72,6% szkół przedmiotowa współpraca ma charakter stały.
- W ramach omawianej współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami tylko 12% szkół podejmowało próby aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL wspólnie z biznesem. Jednak rozważając możliwość aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ponad połowa respondentów podjęłaby współpracę z przedsiębiorcami w tym zakresie. Swoją decyzję badani uzasadniali zwiększeniem szans dla absolwentów na znalezienie pracy, podwyższeniem poziomu kształcenia oraz wzrostem prestiżu szkoły. Przedstawiciele placówek, które nie zdecydowałyby się na taką współpracę, swoją decyzję argumentowali lepszą efektywnością samodzielnego aplikowania lub brakiem chęci współpracy ze strony szkoły.
- Ponad 60% dyrektorów szkół uważa jednak, że to przedsiębiorca powinien wystąpić z inicjatywą nawiązania współpracy z ich placówką. Za najlepszą współpracę dyrektorzy uznali organizację praktyk dla uczniów (22,1%). Wspólne starania o dotacje lub pomoc finansową oraz współpracę w zakresie zatrudniania absolwentów wskazywało po 8,2% badanych. Kolejne 7,2% dyrektorów byłoby zainteresowanych współpracą i wymianą doświadczeń z przedsiębiorcami, a 3,6% wspólnymi staraniami o doposażenie stanowisk pracy.

4 Badanie przedsiębiorców współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie

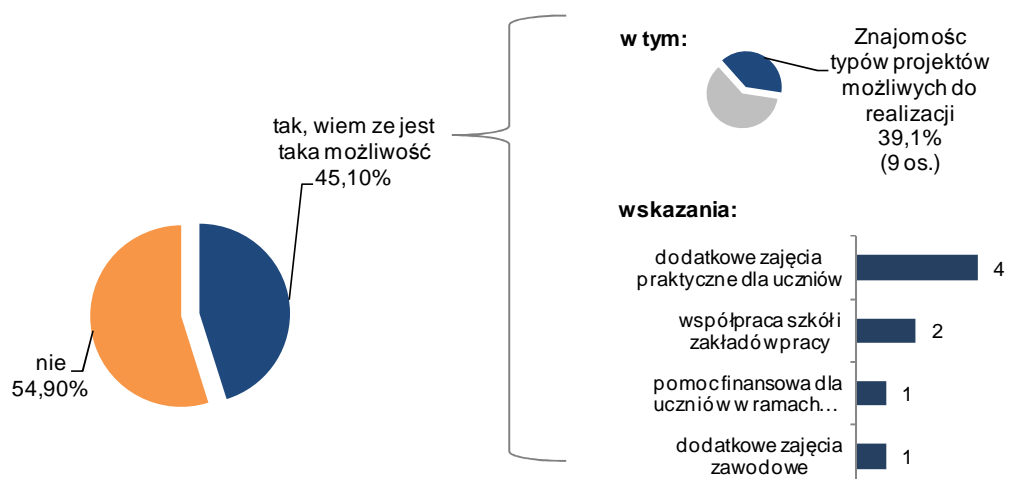
Poniższa część raportu stanowi prezentację wyników badań zrealizowanych wśród przedsiębiorców, współpracujących ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w województwie lubelskim, które nie aplikowały bądź aplikowały nieskutecznie o wsparcie w ramach Działania 9.2 PO KL. Prezentowany materiał badawczy ma charakter ilościowy (uzyskany w oparciu o ankiety typu CATI przeprowadzone wśród 51 respondentów), oraz jakościowy (zdobyty za pośrednictwem wywiadów pogłębionych zrealizowanych z 20 respondentami).

4.1 Orientacja w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL

W odniesieniu do grupy przedsiębiorców, którzy są potencjalnymi partnerami dla szkół zawodowych w aplikowaniu i realizacji projektów dofinansowanych w ramach Działania 9.2. PO KL, najistotniejsze wydaje się pozyskanie szczegółowych informacji o poziomie i zakresie wiedzy, dotyczącej przedmiotowego Działania, jaką dysponują badani przedstawiciele tego sektora.

Z uzyskanego rozkładu odpowiedzi wynika, że niespełna połowa badanych przedsiębiorców (45,1%) zadeklarowała świadomość faktu o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, wśród badanych, tylko 9 osób (17,6%) wykazało ogólną orientację co do typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.

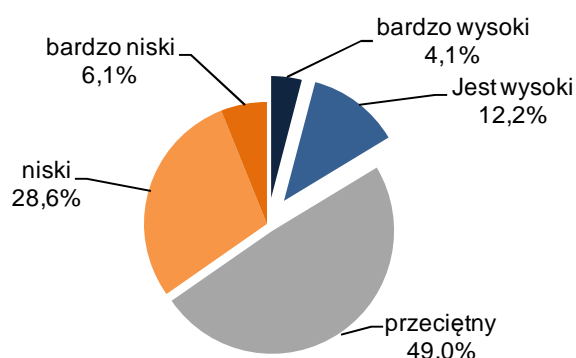
Wykres 25. Znajomość wśród przedsiębiorców możliwości uzyskania dofinansowania.

Nie powinno więc dziwić, że prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie co

najwyżej przeciętnym. Wskazań takich dokonało dokładnie 47% ankietowanych. Kolejne 33,3% badanych zakres swojej wiedzy postrzega jako niski lub bardzo niski. Powyżej przeciętnej oceniło się jedynie 15,7% respondentów.

Wykres 26. Poziom wiedzy przedsiębiorców z zakresu możliwości i zasad aplikowania o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.

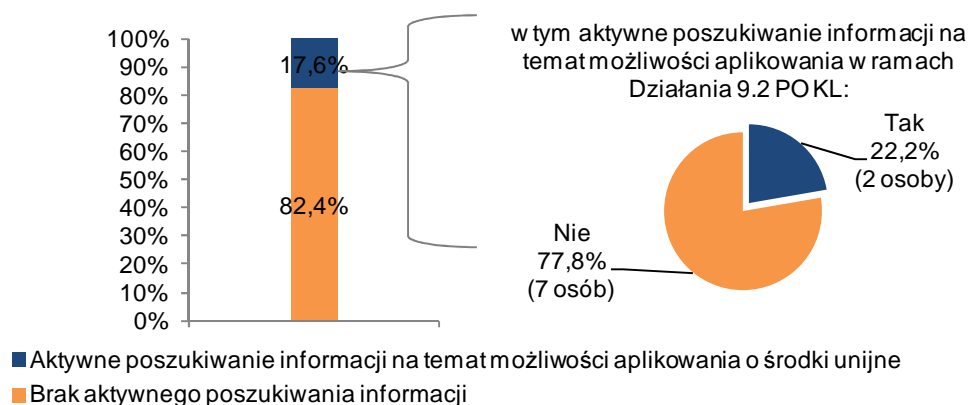

Również w grupie respondentów biorących udział w badaniach jakościowych (IDI) dominowały stwierdzenia o braku elementarnej wiedzy dotyczącej Działania 9.2 PO KL. Respondenci niemal jednogłośnie uznali, że nie posiadają takiej wiedzy i że do tej pory nie słyszeli o istnieniu takich możliwości. Co istotne, przedsiębiorcy stwierdzali jednocześnie, że chętnie podjęliby taką współpracę i chcieliby się dowiedzieć czegoś więcej w tym temacie, na przykład w ramach szkoleń czy kursów:

- *Nie słyszałam. Mogłabym się z nim zapoznać.*
- *Jesteśmy bardzo otwarci na współpracę ze szkolnictwem – jesteśmy dużą, zatrudniamy powyżej 250 osób i zależy nam na jak najwyższej klasie specjalistów. Nam służą praktyki i staże. Jesteśmy zainteresowani współpracą ze szkołami.*
- *Nie słyszałam o takim działaniu. Potrzebujemy jakiegoś szkolenia czy kursu w tym kierunku.*

Za częściowe wytłumaczenie odnotowanej sytuacji uznać można z pewnością fakt, że badani przedsiębiorcy bardzo rzadko poszukują samodzielnie informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne. Tylko 9 (17,6%) respondentów podejmowało jakiegokolwiek starania w tym kierunku, a jedynie 2 przedsiębiorców interesowało się dotacjami w ramach Działania 9.2 PO KL. Informacji na temat Działania 9.2 PO KL badani poszukiwali na stronach internetowych PO KL oraz w rozmowach ze znajomymi.

Wykres 27. Zainteresowanie informacjami na temat środków z UE i w ramach Działania 9.2 PO KL.

Pomimo niewysokiej wiedzy na temat możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, badani przedstawiciele biznesu trafnie wskazywali liczne przykłady korzyści z nawiązania współpracy ze szkołą w ramach tego typu projektów.

Tabela 11. Korzyści dla szkoły i przedsiębiorstwa

Korzyści dla przedsiębiorstwa	N	Korzyści dla szkoły	N
Wykwalifikowani pracownicy	26	Możliwość zdobycia praktyki zawodowej	17
Dodatkowe środki finansowe	14	Zwiększenie szansy zatrudnienia absolwentów	15
Wprowadzanie nowych rozwiązań do szkół	2	Prestiż	5
Rozwój firmy	2	Korzyści finansowe	3
Maszyny dla firmy	1	Nowoczesny sprzęt	2
Dodatkowe zajęcie, konkretyzacja działania	1	Dodatkowe zajęcia dla uczniów	1
Wspólne wypełnianie dokumentacji	1	Możliwość rozwoju	1
Zazębianie wzajemnych interesów	1	Nowoczesna kadra nauczycielska	1
		Większa popularność	1

Korzyści te dostrzeżone zostały również w badaniach jakościowych. Wśród korzyściami dla szkoły i uczniów najczęściej wskazywane były: podniesienie jakości kształcenia; kontakt z nowoczesnym sprzętem; zdobywanie praktycznych umiejętności; możliwość późniejszego zatrudnienia:

- *Mocne strony – młodzież ma często po raz pierwszy kontakt z wysoko specjalistycznymi maszynami. Jesteśmy w posiadaniu parku maszynowego, które mają innowacyjne technologie nie starsze niż 3 lata.*
- *Korzyści mają uczniowie, bo zdobywają praktyczną wiedzę. Związane to jest w przyszłości z zawodem.*
- *Uczniowie mogą się kształcić. Robią podstawowe roboty, uczą się zawodu.*

Dostrzegane korzyści dla przedsiębiorców to przede wszystkim: możliwość zatrudnienia dobrze wykwalifikowanego pracownika oraz dostęp do dużej grupy potencjalnych pracowników:

- *Chcemy po to kształcić młodzież, aby w przyszłości u nas pracowali.*
- *Gdy lepiej uczniowie są przyuczeni, to są lepszymi pracownikami i można ich zatrudnić.*

Istotny jest także fakt, że żaden z przedsiębiorców z tej grupy nie wskazywał na jakiekolwiek negatywne konsekwencje będące rezultatem podejmowanej współpracy. Ponadto wszyscy respondenci uznali, że realizacja projektów w ramach Działania 9.2 przynieść może wyłącznie zyski. Tymi, którzy zyskają najwięcej, byli, w opinii badanych, uczniowie i szkoły:

- *Szkoła może zyskać więcej.*
- *Najwięcej uczeń zyskuje, ale zależy jak się przykłada.*
- *Szkoła może zyskać więcej.*

Tylko jeden z respondentów uznał, że z takiej współpracy więcej profitów będzie miał pracodawca, motywując to przekonaniem, że im więcej osób przychodzi na szkolenie do firmy, tym firma ma więcej „rąk do pracy”.

Przedsiębiorcy wskazywali również kapitały i zasoby, jakie partnerzy (szkoły i przedsiębiorstwa) mogliby wnieść do współpracy w ramach realizacji przedmiotowych projektów. Prestiż szkoły jest podstawowym zasobem, który zdaniem przedsiębiorców, mogłaby ona wnieść do wspólnych przedsięwzięć. Jako inne pozytywy, które mogą być wniesione przez szkołę do współpracy, przedsiębiorcy wymieniali praktyczną naukę zawodu, czy zwiększenie wykwalifikowania zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Tymczasem badani przedsiębiorcy i ich firmy mogliby wnieść do współpracy ze szkołami przede wszystkim wykwalifikowanych pracowników, środki finansowe oraz prestiż firmy.

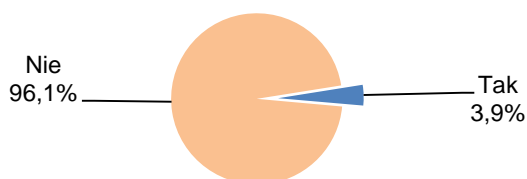
Tabela 12. Kapitał i zasoby możliwe do wniesienia do współpracy.

Szkoła	N	Przedsiębiorstwo	N
Prestiż szkoły	10	Wykwalifikowani pracownicy	11
Praktyczna nauka zawodu	4	Środki finansowe	3
Wykwalifikowana kadra i absolwenci	4	Prestiż firmy	3

4.2. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie aplikowania o środki UE

Zdecydowana większość pytaných przedsiębiorców (49, co stanowi 96,1% badanych) w ramach dotychczasowej współpracy ze szkołami kształcącymi na poziomie zawodowym nie aplikowało o środki na realizację projektu w ramach Działania 9.2 PO KL.

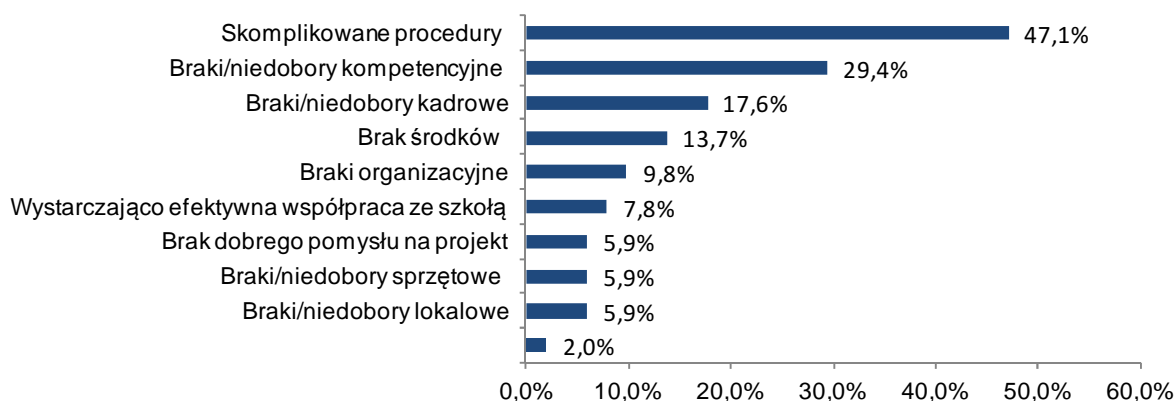
Wykres 28. Aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w trakcie dotychczasowej współpracy ze szkołami kształcącymi na poziomie zawodowym.

Przedstawiciele dwóch przedsiębiorstw, które zdecydowały się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, ocenili procedury formalne, których musieli dopilnować w trakcie aplikowania o realizację projektu, jako skomplikowane. Jeden z przedsiębiorców zgłosił również problemy z napisaniem wniosku. Przedstawiciel jednej z badanych firm zgodził się ze stwierdzeniem, że kryteria wyboru projektów są raczej przejrzyste. Drugi z respondentów, jako powód odrzucenia wniosku, podał natomiast zbyt dużą ilość formalności i nieczytelne procedury.

Najczęstszym deklarowanym powodem niezdecydowania się na taki krok były procedury ubiegania się o dotacje, które postrzegane są jako skomplikowane. Taki problem wskazało 47,1%, ankietowanych. Innymi wielokrotnie wskazywanymi przeszkodami w ubieganiu się o dofinansowanie były uwidaczniające się braki: kompetencyjne (np. wiedza z zakresu pozyskiwania funduszy unijnych - 29,4%); kadrowe (17,6%); finansowe (brak środków na finansowanie dodatkowych zadań - 13,7%); oraz organizacyjne (brak przygotowania na taką współpracę - 9,8%).

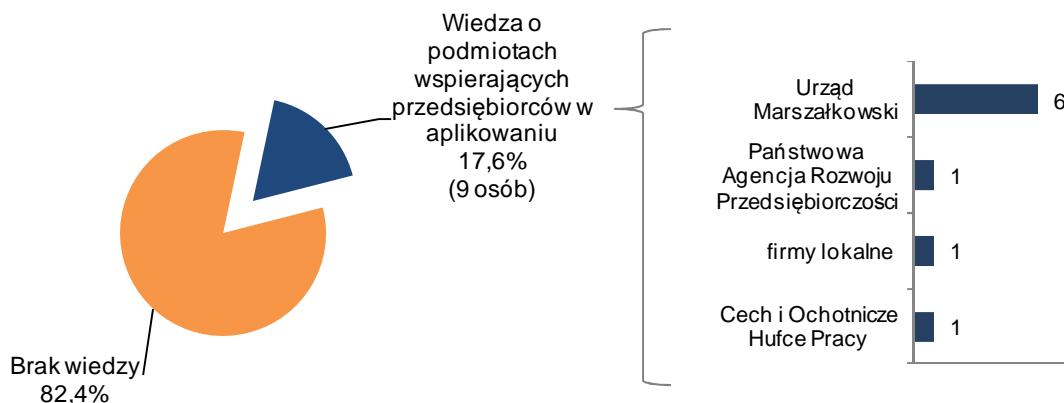
Wykres 29. Powody nieaplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Dla prowadzonych analiz istotny jest również fakt, że zdecydowana większość, bo aż 82,4% ankietowanych przedsiębiorców, nie posiadało orientacji co do konkretnych podmiotów i instytucji, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Wśród nielicznych wskazań konkretnych instytucji wspierających dominował

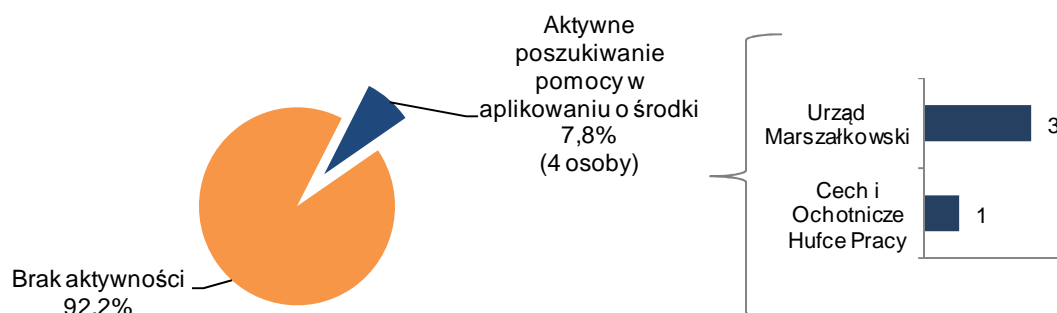
Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, pojedyncze wskazania obejmowały: Państwową Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Cech i Ochotnicze Hufce Pracy oraz lokalne firmy zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

Wykres 30. Znajomość przez przedsiębiorców podmiotów oferujących wsparcie w procesie aplikowania o środki unijne.

Nie powinno również dziwić, że zdecydowana większość badanych przedsiębiorców nie poszukiwała dotychczas pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Starania takie podejmowane były jedynie przez 4 respondentów, co stanowi 7,8% badanych firm.

Wykres 31. Aktywność przedsiębiorców dotycząca poszukiwania pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Również z prowadzonych badań jakościowych wynika, że, większość respondentów nie posiada żadnej wiedzy o możliwościach uzyskania wsparcia w aplikowaniu o środki z Działania 9.2. Nie wiedzą oni, gdzie mogliby uzyskać takie wsparcie i szerzej – nie posiadają w zasadzie żadnej wiedzy na temat tego programu, zasad jego funkcjonowania. Dlatego też jednogłośnie stwierdzili, że zakres informacji i pomocy jest niewystarczający:

- *Nie wiem, gdzie można uzyskać informacje.*
- *Nie mam pojęcia. Nie jest ten zakres wystarczający.*
- *W tej chwili nie mamy uczniów, więc nie wiem, czy potrzebna będzie mi ta wiedza.*

- *Nie wiem, gdzie uzyskać wsparcie. Okazuje się, że musimy współfinansować ten projekt z jednostką samorządową i zaczynają się wówczas schody. Osobiście nie wiem, z jakiego programu moglibyśmy skorzystać, aby wspólnie podjąć czy inwestycję, czy inną rzecz.*

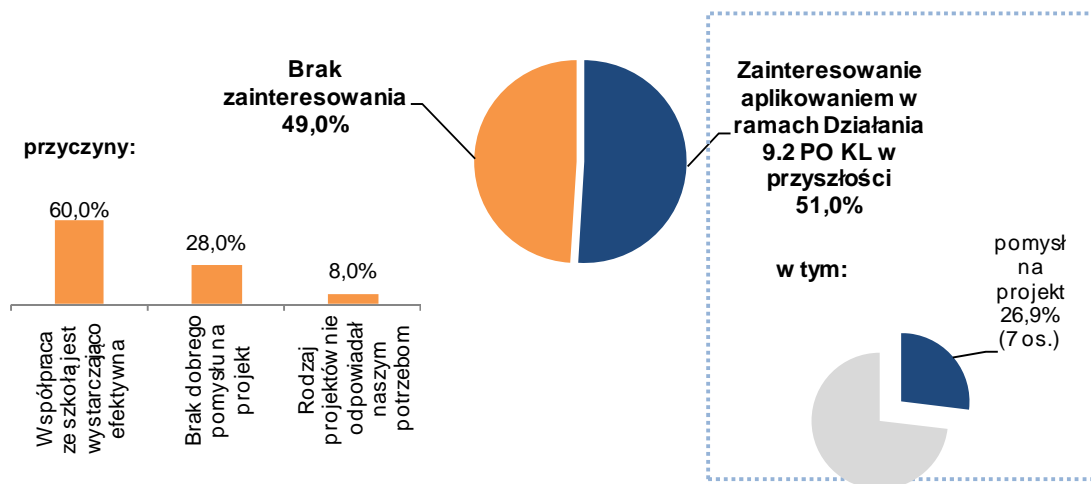
Część osób stwierdziła, że nie ma żadnych oczekiwań i nie są zainteresowane pogłębianiem swojej wiedzy w tej kwestii, jak i samym programem:

- *Nie mam oczekiwań pod tym kątem.*
- *Na pewno takimi rzeczami zajmować się nie będziemy.*

4.3. Zainteresowanie aplikowaniem w przyszłości

Chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych przedsiębiorców. Jednak zaledwie siedmiu respondentów miało pomysł na projekt, jaki mogliby realizować w partnerstwie z wybraną szkołą kształcenia zawodowego. Zgodnie z wyobrażeniami ankietowanych inicjatywy te miałyby obejmować działania umożliwiające wykształcenie specjalistycznych pracowników danej branży, szkolenia kadry nauczycielskiej szkół zawodowych z najnowszych rozwiązań technologicznych w danej branży, zwiększenie zatrudnienia oraz zwiększenie współpracy w ramach praktyk.

Wykres 32. Chęć aplikowania przez przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2. PO KL.

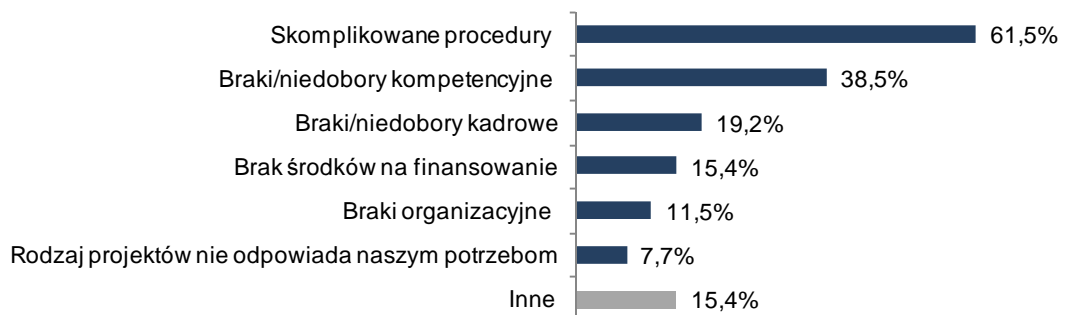

Jednocześnie przedsiębiorcy, którzy nie zamierzają w przyszłości aplikować o dofinansowanie, jako argument swojej decyzji podawali najczęściej wystarczającą efektywność w dotychczasowej współpracy ze szkołą, którą udaje się osiągać bez konieczności korzystania ze środków w ramach Działania 9.2 PO KL (60% przedsiębiorstw nie zainteresowanych aplikowaniem). Badane firmy rezygnują również ze starania się o dofinansowanie z powodu braku dobrego pomysłu na projekt (28%) lub niedopasowania rodzajów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL do profilu działalności przedsiębiorstwa (8%).

Jednocześnie, przedsiębiorców, którzy wyrazili potencjalne zainteresowanie aplikowaniem, zapytano, jakie czynniki mogą w przyszłości stanowić barierę w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Wykres 33. Czynniki mogące stanowić barierę w aplikowaniu o środki.

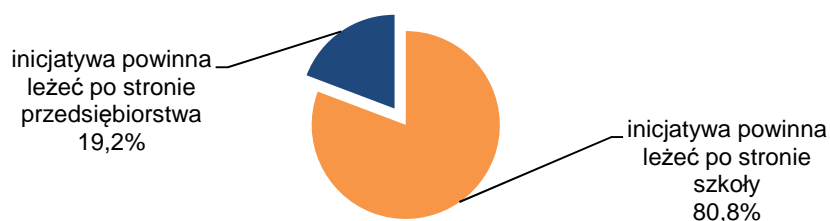

Największą trudność dla przedsiębiorców stanowić mogą w przyszłości skomplikowane procedury ubiegania się o dofinansowanie. Taki problem wskazało 61,5% zainteresowanych przedsiębiorców. Inne potencjalne bariery dla ankietowanych stanowić mogą niedomagania kompetencyjne (38,5%), niedobory kadrowe (19,2%) oraz brak środków na finansowanie dodatkowych zadań (15,4%). Dodatkowo 4 badanych wspomniało o innych dostrzeganych przez siebie barierach, takich jak: biurokrację, czasochłonność wypełniania wniosków, trudności ze sformowaniem najważniejszego celu czy zapotrzebowania szkoły.

Warto zwrócić uwagę, że zbyt skomplikowane procedury są głównym czynnikiem wskazywanym jako decydujący o nieaplikowaniu o środki do tej pory. Również ten aspekt najczęściej wskazywano, jeśli chodzi o plany respondentów dotyczące ewentualnego aplikowania o środki. Podobnie, badani ocenili braki/niedobory kadrowe, jako czynnik, który zarówno w przeszłości wpłynął, jak i w przyszłości może wpłynąć na decyzje przedsiębiorców.

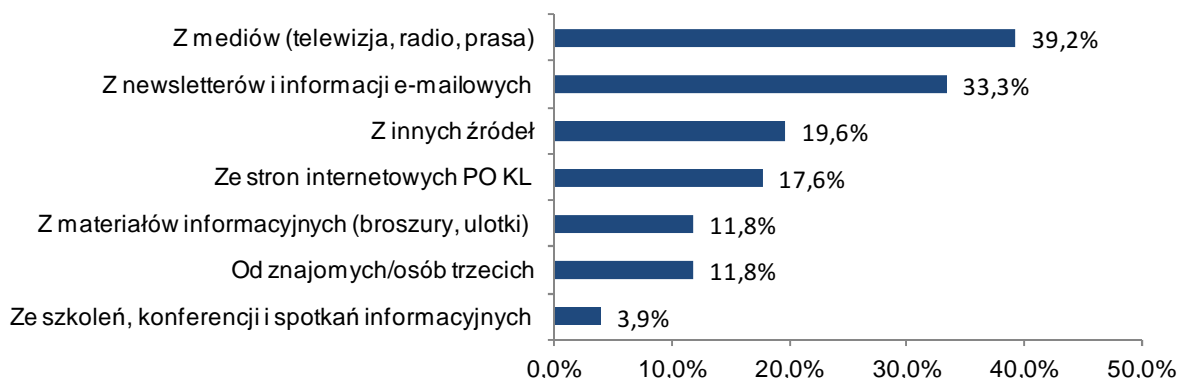
Większość pytaných przedsiębiorców, rozważających potencjalną możliwość aplikowania w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2, uważało jednak, że to szkoła powinna wyjść z inicjatywą w zakresie podjęcia współpracy o aplikowanie o dofinansowanie ramach Działania 9.2 PO KL. Takie zdanie wyraziło 21, czyli 80,8% pytaných przedsiębiorców.

Wykres 34. Postawy przedsiębiorców wobec podejmowania inicjatywy w zakresie współpracy ze szkołą w aplikowaniu o dofinansowanie.

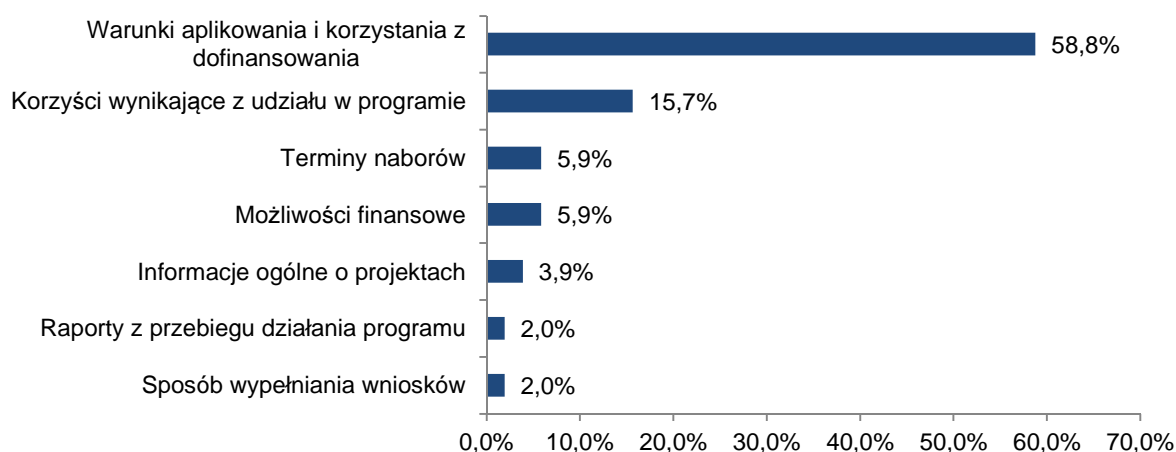
Przedsiębiorców zapytano również o preferowane źródła, z jakich chcieliby w przyszłości otrzymywać informacje na temat aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Najwięcej pytanym wskazało na media (telewizję, radio) – 39,2%; newslettery i bezpośrednie informacje mailowe – 33,3%; strony internetowe PO KL (7,7%), znajomych, czy materiały promocyjne (po 11,8%).

Wykres 35. Źródła informacji, z których przedsiębiorcy chcieliby czerpać informacje o możliwościach zdobywania funduszy.

Wśród informacji na temat możliwości i zasad aplikowania, jakie przedsiębiorcy chcieliby uzyskać, najbardziej pożądaną były informacje o warunkach aplikowania i korzystania z dofinansowania – swoją wiedzę na ten temat chciałoby powiększyć 58,8% badanych. Informacja o możliwych korzyściach płynących ze współpracy jest kolejną wymienianą przez przedsiębiorców, którą chcieliby uzyskać (15,7%). Dodatkowo przedsiębiorcy chcieliby posiadać większą wiedzę na temat możliwości finansowych i konkretnych kwot dofinansowania, jakie można uzyskać, terminach naborów czy wyglądzie gotowych zapytań czy ofert.

Wykres 36. Informacje dotyczące możliwości i zasad aplikowania o środki, które przedsiębiorcy chcieliby pozyskać.

Przedsiębiorców zapytano, jaką formę i zakres wsparcia oczekiwaliby w przyszłości, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, oraz ze strony jakiej instytucji taka pomoc miałaby być skierowana.

Jeżeli chodzi o formę wsparcia to najczęściej przedsiębiorcy wskazywali na konsultację telefoniczną/mailową/osobistą (74,5%). Respondenci często również wskazywali na potrzebę wsparcia w pozyskaniu środków finansowych potrzebnych do aplikowania (27,5%), szkolenia (25,5%) oraz wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (21,6%). Najwięcej przedsiębiorstw (42,2%) oczekiwałoby wsparcia w zakresie konsultacji merytorycznej projektu. Pomoc w opracowaniu wniosku czy wyjaśnieniu zapisów dokumentacji to wsparcie, którego oczekuje około 35% badanych przedsiębiorców. Wśród instytucji, które powinny oferować pomoc przy aplikowaniu o środki, wskazano na Urząd Marszałkowski, samorządy lokalne lub Urząd Miasta, szkoły oraz firmy lokalne zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.

Tabela 13. Oczekiwane wsparcie, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.

Forma wsparcia	N	Zakres wsparcia	N
Konsultacja telefoniczna/mailowa/osobista	38	Konsultacja merytoryczna projektu	21
Pomoc w pozyskaniu środków finansowych	14	Pomoc w opracowaniu wniosku	19
Szkolenie	13	Wyjaśnienie zapisów dokumentacji	18
Wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji	11	Pokazanie dobrych praktyk	6

Respondentów z grupy jakościowej zapytano również, czy istnieje jakiś rodzaj wsparcia, który przekonałby ich do podjęcia współpracy ze szkołami w aplikowaniu o środki. Jako najbardziej istotne wsparcie respondenci podali wsparcie finansowe. Szczególnie ważne byłoby ono w kwestii doposażenia stanowisk pracy dla uczniów w nowy sprzęt oraz refundacji kosztów poniesionych przez firmę na rzecz praktykantów:

- *Formy współfinansowania pobytu praktykanta, głównie aspekty finansowe.*
- *Na pewno. Jeśli uczniowie byłiby u nas dłużej i moglibyśmy doposażyć tę część dla nich, to jak najbardziej. Jest to wtedy ciekawe rozwiązanie.*
- *Tak, chociażby finansowe - na sprzęt.*

Spora część respondentów udzieliła odpowiedzi negatywnej, uznając, że nie istnieje żaden rodzaj wsparcia, który zmieniałby ich nastawienie do podjęcia współpracy ze szkołami. Pojawiły się także odpowiedzi, w których respondenci stwierdzali, że nie znają zasad funkcjonowania programu i nic o nim nie wiedzą, dlatego ciężko jest im się wypowiadać w tej kwestii:

- *Człowiek musiałby mieć z tym kontakt. Trzeba by to przemyśleć, co i jak.*
- *Gdybym знаła program, to mogłabym powiedzieć więcej, ale nie zapoznałam się jeszcze.*

4.2 Podsumowanie

- Niespełna połowa badanych przedsiębiorców (45,1%) posiadała wiedzę o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków unijnych w ramach Działania 9.2 PO KL dla projektów realizowanych przy współpracy ze szkołami kształcenia zawodowego. Dodatkowo, wśród badanych tylko 9 osób (17,6%) wykazało ogólną orientację co do typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.
- Badani przedstawiciele biznesu trafnie wskazywali liczne przykłady korzyści z nawiązania współpracy ze szkołą w ramach Działania 9.2 PO KL. Wśród korzyści dla szkoły i uczniów najczęściej wskazywane były: podniesienie jakości kształcenia; kontakt z nowoczesnym sprzętem; zdobywanie praktycznych umiejętności; możliwość późniejszego zatrudnienia. Korzyści dla przedsiębiorców to przede wszystkim: możliwość zatrudnienia dobrze wykwalifikowanego pracownika oraz dostęp do dużej grupy potencjalnych pracowników. Istotny jest także fakt, że żaden z przedsiębiorców nie wskazywał na jakiegokolwiek negatywne konsekwencje będące rezultatem podejmowanej współpracy. Ponadto wszyscy respondenci uznali, że realizacja projektów w ramach Działania 9.2 przynieść może wyłącznie zyski. Tymi, którzy zyskają najwięcej, byli, w opinii badanych, uczniowie i szkoły.
- Przedsiębiorcy wskazywali również kapitały i zasoby, jakie partnerzy (szkoły i przedsiębiorstwa) mogliby wnieść do współpracy w ramach realizacji przedmiotowych projektów. Prestiż szkoły jest podstawowym zasobem, który zdaniem przedsiębiorców, mogłaby ona wnieść do wspólnych przedsięwzięć. Jako inne pozytywy, które mogą być wniesione przez szkołę do współpracy, przedsiębiorcy wymieniali praktyczną naukę zawodu, czy zwiększenie wykwalifikowania zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Tymczasem badani przedsiębiorcy i ich firmy mogliby wnieść do współpracy ze szkołami przede wszystkim wykwalifikowanych pracowników, środki finansowe oraz prestiż firmy.
- Prawie połowa badanych przedsiębiorców oceniła swój poziom wiedzy, dotyczącej możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, na poziomie co najwyżej przeciętnym. Wskazań takich dokonało dokładnie 47% ankietowanych. Kolejne 33,3% badanych zakres swojej wiedzy postrzega jako niski lub bardzo niski. Powyżej przeciętnej oceniło się jedynie 15,7% respondentów. Badani przedsiębiorcy bardzo rzadko poszukują samodzielnie informacji na temat możliwości aplikowania o jakiegokolwiek środki unijne. Tylko 9 (17,6%) respondentów podejmowało jakiegokolwiek starania w tym kierunku, a jedynie 2 przedsiębiorców interesowało się dotacjami w ramach Działania 9.2 PO KL.
- Największą trudność dla przedsiębiorców stanowić mogą w przyszłości skomplikowane procedury ubiegania się o dofinansowanie. Taki problem wskazało 61,5% zainteresowanych przedsiębiorców. Inne potencjalne bariery dla ankietowanych stanowić mogą niedomagania kompetencyjne (38,5%), niedobory kadrowe (19,2%) oraz brak środków na finansowanie dodatkowych zadań (15,4%).

- 82,4% ankietowanych przedsiębiorców nie posiadało orientacji co do konkretnych podmiotów i instytucji, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Zdecydowana większość (92,2%) nie poszukiwała dotychczas pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL. Przedsiębiorcy, pytani o preferowane źródła informacji na temat aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, wskazywali media (telewizję, radio) – 39,2%; newslettery i bezpośrednie informacje mailowe – 33,3%. Wśród informacji na temat możliwości i zasad aplikowania, jakie przedsiębiorcy chcieliby uzyskać, najbardziej pożądane były wiadomości o warunkach aplikowania i korzystania z dofinansowania (58,8%). Informacja o możliwych korzyściach płynących ze współpracy jest kolejną wymienianą przez przedsiębiorców, którą chcieliby uzyskać (15,7%). Jeżeli chodzi o formę wsparcia to najczęściej przedsiębiorcy wskazywali na konsultację telefoniczną/mailową/osobistą (74,5%). Wskazywali na potrzebę wsparcia w pozyskaniu środków finansowych wymaganych przy aplikacji (27,5%), szkolenia (25,5%) oraz wskazanie przez pracownika IP źródeł informacji (21,6%). Pomoc w opracowaniu wniosku czy wyjaśnieniu zapisów dokumentacji to wsparcie, którego oczekuje około 35% badanych przedsiębiorców. Wśród instytucji, które powinny oferować pomoc przy aplikowaniu o środki, wskazywano na Urząd Marszałkowski, samorządy lokalne lub Urząd Miasta, szkoły oraz firmy lokalne zajmujące się pomocą przy projektach unijnych.
- Wszystkie ankietowane przedsiębiorstwa współpracują ze szkołami prowadzącymi kształcenie zawodowe w regionie. Współpraca ta najczęściej przyjmuje formę staży i praktyk (94,1% respondentów). Rzadziej udostępniano stanowiska pracy do zajęć praktycznych (31,4%) oraz oferowano zatrudnianie absolwentom (19,6%). 3,9% badanych wskazało na inne formy współpracy ze szkołami, takie jak nauka zawodu, zrzeszenie pracodawców czy umowy o pracę z młodocianymi pracownikami.
- Chęć aplikowania o fundusze w ramach Działania 9.2 PO KL zadeklarowało 51% badanych. Jednocześnie większość pytaných przedsiębiorców, rozważających potencjalną możliwość aplikowania w przyszłości o środki w ramach Działania 9.2, uważało, że to szkoła powinna wyjść z inicjatywą w tym zakresie (80,8% zainteresowanych aplikowaniem). Natomiast przedsiębiorcy, którzy nie zamierzają w przyszłości aplikować o dofinansowanie, jako argument swojej decyzji podawali najczęściej wystarczającą efektywność w dotychczasowej współpracy ze szkołą, którą udaje się osiągać bez konieczności korzystania ze środków w ramach Działania 9.2 PO KL (60% przedsiębiorstw nie jest zainteresowanych aplikowaniem). Badane firmy rezygnują również ze starania się o dofinansowanie z powodu braku dobrego pomysłu na projekt (28%) lub niedopasowania rodzajów projektów możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL do profilu działalności przedsiębiorstwa (8%).

5 Tabela wniosków i rekomendacji

Wniosek/problemy	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin realizacji
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak gruntownej wiedzy dyrektorów i pracowników szkół dotyczącej procedur i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; 2. Postrzeganie procedur aplikacyjnych jako skomplikowanych, co powoduje niechęć do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; 3. Ograniczone korzystanie z pomocy Instytucji Pośredniczącej w zdobywaniu wiedzy o zasadach i procedurach aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 4. Nieskuteczność w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku odpowiednich kompetencji oraz wiedzy potrzebnej do skutecznego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL • Działania prowadzące do zwiększenia skuteczności aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	ROEFS IP	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie „dobrych praktyk” wśród szkół, które nie aplikują lub aplikują nieskutecznie – prezentowanie szczegółowych rozwiązań i działań, na których opierała się realizacja poszczególnych projektów; • zachęcanie do zawiązywania współpracy między szkołami w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (przygotowywanie wspólnych projektów); 	Przed ogłoszeniem kolejnego konkursu w ramach Działania 9.2 PO KL
			<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń i warsztatów „aplikacja krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności przygotowania wniosków aplikacyjnych; • organizowanie szkoleń i warsztatów „projekt krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności realizacji i rozliczania projektów; • organizowanie indywidualnych konsultacji w siedzibach szkół dotyczących zasad i procedur aplikacyjnych, których zakres dostosowany będzie do indywidualnych potrzeb potencjalnych wnioskodawców; 	Po ogłoszeniu nowego konkursu (w trakcie jego trwania)

<p>5. Brak środków finansowych na zabezpieczenie wkładu własnego wymaganego przy aplikacji o środki w ramach Działania 9.2 PO KL</p>	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do niwelowania bariery finansowej wynikającej z braku środków niezbędnych do zabezpieczenia wkładu własnego 	<p>IZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> zmiana zapisów dotyczących źródła wkładu własnego; podejmowanie działań informacyjnych wskazujących na źródła i sposoby finansowania zabezpieczenia wkładu własnego na potrzeby realizacji projektów w ramach Działania 9.2 PO KL; umożliwienie pozyskiwania sponsorów oraz alternatywnych źródeł środków niezbędnych do zabezpieczenia wkładu własnego; 	<p>Przed ogłoszeniem kolejnego konkursu w ramach Działania 9.2 PO KL</p>
---	--	-----------	--	--

<p>6. Brak motywacji dyrektorów szkół do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL</p>	<ul style="list-style-type: none"> Działania prowadzące do pobudzenia motywacji dyrektorów do aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<p>ROEFS IP</p>	<ul style="list-style-type: none"> skierowanie działań informacyjnych i promocyjnych do podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego; promowanie „dobrych praktyk” wśród podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego; organizowanie spotkań informacyjnych dotyczących możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL dla przedstawicieli podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego; nakłanianie podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego do monitorowania zakresu aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL oraz motywowania (przy użyciu różnych możliwych metod) dyrektorów szkół do podejmowania prób w tym zakresie; nakłanianie podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego do uznania skuteczności aplikowania o środki UE (a w tym szczególnie Działanie 9.2 PO KL) jako jednego z kryteriów ewaluacji pracy na stanowisku dyrektora w szkołach i placówkach kształcenia zawodowego; zorganizowanie konkursu dla dyrektorów szkół dotyczącego skuteczności w aplikowaniu o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; nakłanianie podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego do pomocy w zawiązywaniu współpracy między szkołami w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (przygotowywanie wspólnych projektów); 	<p>Przed ogłoszeniem kolejnego konkursu w ramach Działania 9.2 PO KL oraz w trakcie jego trwania</p>
---	--	---------------------	--	--

<p>7. Brak powszechnej świadomości przedsiębiorców o możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL, zakresu działania oraz obowiązujących procesów aplikacyjnych;</p> <p>8. Brak gruntownej wiedzy przedsiębiorców dotyczącej procedur i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;</p> <p>9. Brak wiedzy przedsiębiorców o instytucjach i podmiotach, u których mogliby uzyskać wsparcie merytoryczne w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku wiedzy o możliwości aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL • Działania prowadzące do eliminowania bariery aplikacyjnej wynikającej z braku odpowiednich kompetencji oraz wiedzy potrzebnej do skutecznego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL 	<p>ROEFS IP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • skierowanie działań informacyjnych i promocyjnych do przedsiębiorców; • promowanie „dobrych praktyk” wśród przedsiębiorców – prezentowanie szczegółowych rozwiązań i działań, na których opierała się realizacja poszczególnych projektów; 	<p>Przed ogłoszeniem kolejnego konkursu w ramach Działania 9.2 PO KL</p>
			<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń i warsztatów „aplikacja krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności przygotowania (wypełniania) wniosków aplikacyjnych; • organizowanie szkoleń i warsztatów „projekt krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności realizacji i rozliczania projektów; • organizowanie indywidualnych konsultacji w siedzibach zainteresowanych przedsiębiorców dotyczących zasad i procedur aplikacyjnych, których zakres dostosowany będzie do indywidualnych potrzeb potencjalnych wnioskodawców (w tym: praca nad konkretnym projektem); 	<p>Po ogłoszeniu nowego konkursu (w trakcie jego trwania)</p>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

<p>10. Obustronne (wśród dyrektorów szkół i przedsiębiorców) dostrzeganie korzyści dla szkół i przedsiębiorstw płynących z aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;</p> <p>11. Współpraca szkół z lokalnymi przedsiębiorcami ograniczana się do organizacji praktyk zawodowych dla uczniów i nie obejmująca wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;</p> <p>12. Brak inicjatywy ze strony dyrektorów szkół do zachęcania przedsiębiorców do wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL;</p> <p>13. Brak motywacji przedsiębiorców do rozszerzania współpracy ze szkołami zawodowymi o inicjatywy wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.</p> <p>14. Wzajemne przerzucanie odpowiedzialności (przez dyrektorów szkół i przedsiębiorców) za inicjację wspólnego aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL</p> <p>15. Niechęć szkół do aplikowania w przyszłości w partnerstwie z przedsiębiorcami o środki w ramach Działania 9.2. PO KL</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania prowadzące do eliminowania bariery niechęci do wspólnego aplikowania szkół i przedsiębiorstw o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; • Działania prowadzące do rozszerzenia współpracy szkół i przedsiębiorców o element wspólnego aplikowania szkół i przedsiębiorstw o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; • Działania prowadzące do pobudzenia motywacji dyrektorów do aplikowania w partnerstwie z przedsiębiorcami o środki w ramach Działania 9.2 PO KL; 	<p>ROEFS IP</p>	<ul style="list-style-type: none"> • promowanie „dobrych praktyk” wśród szkół i przedsiębiorców – prezentowanie szczegółowych rozwiązań i działań, na których opierały się projekty realizowane w partnerstwie; • nakłanianie podmiotów nadzorujących szkolnictwo zawodowe oraz jednostek samorządu terytorialnego do pomocy w nawiązywaniu współpracy między szkołami i przedsiębiorstwami w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL (przygotowywanie wspólnych projektów); • organizowanie spotkań dyrektorów szkół z przedsiębiorcami w celu nawiązywania partnerstwa i innych form współpracy; • organizowanie szkoleń i warsztatów „aplikacja w partnerstwie - krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności przygotowania (wypełniania) wniosków aplikacyjnych; • organizowanie szkoleń i warsztatów „projekt w partnerstwie - krok po kroku” w celu przysposobienia umiejętności realizacji i rozliczania projektów; • organizowanie indywidualnych konsultacji w siedzibach szkół dotyczących zasad i procedur aplikowania w partnerstwie, których zakres dostosowany będzie do indywidualnych potrzeb potencjalnych wnioskodawców; • 	<p>Przed ogłoszeniem kolejnego konkursu w ramach Działania 9.2 PO KL</p>
--	--	---------------------	--	--

6 Spis rysunków

Wykres 1. Ocena zasobów szkoły przydatnych do aplikowania o środki unijne.	19
Wykres 2. Obecność w szkołach pracowników, znających specyfikę funduszy unijnych i procedury ich pozyskiwania.	21
Wykres 3. Udział pracowników i dyrekcji szkół w szkoleniach z zakresu pozyskiwania środków unijnych.	21
Wykres 4. Aktywność dyrektorów w zakresie poszukiwania wiedzy na temat możliwości aplikowania przez szkołę o środki unijne.	22
Wykres 5. Źródło pozyskiwania informacji na temat zasad aplikowania o środki.....	22
Wykres 6. Stopień zaznajomienia dyrektorów z dokumentacją konkursową publikowaną przez IP PO KL w związku z ogłaszaniem konkursów na składanie wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.2 PO KL.	23
Wykres 7. Ocena poziomu wiedzy dyrektora i pracowników w zakresie poszczególnych form aplikowania o dofinansowanie.....	24
Wykres 8. Znajomość przez dyrektorów szkół typów projektów, możliwych do realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL.	25
Wykres 9. Czy wie Pan/i, gdzie można otrzymać pomoc w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL?	27
Wykres 10. Korzystanie ze wsparcia Instytucji Pośredniczącej.	28
Wykres 11. Zakres współpracy z Instytucją Pośredniczącą.....	28
Wykres 12. Formy pomocy z której korzystali dyrektorzy w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą.	29
Wykres 13. Ocena skuteczności wsparcia otrzymanego przez dyrektorów w ramach współpracy z Instytucją Pośredniczącą	29
Wykres 14. Współpraca szkół z przedsiębiorcami.	29
Wykres 15. Inicjator nawiązanej współpracy na linii przedsiębiorstwo-szkola.	30
Wykres 16. Charakter współpracy szkół z przedsiębiorcami.	31
Wykres 17. Wspólne aplikowanie szkół i przedsiębiorców o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	32
Wykres 18. Gotowość szkół do podjęcia współpracy z przedsiębiorcami przy aplikowaniu o środki.	32
Wykres 19. Postawy dyrektorów szkół wobec nawiązania współpracy z przedsiębiorcami.	33
Wykres 20. Ocena zapotrzebowania na poszczególne typy inicjatyw w badanych placówkach.....	34
Wykres 21. Korzystanie z innych źródeł dofinansowań niż w ramach Działania 9.2 PO KL.	36
Wykres 22. Zamiar składania wniosków o realizację projektu ze środków unijnych przez dyrektorów szkół.	37
Wykres 23. Najdogodniejszy sposób aplikacji o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.	37
Wykres 24. Najdogodniejsze źródła informacji o możliwości aplikowania o środki.....	38
Wykres 25. Znajomość wśród przedsiębiorców możliwości uzyskania dofinansowania.	44
Wykres 26. Poziom wiedzy przedsiębiorców z zakresu możliwości i zasad aplikowania o dofinansowanie w ramach Działania 9.2 PO KL.	45
Wykres 27. Zainteresowanie informacjami na temat środków z UE i w ramach Działania 9.2 PO KL.	46
Wykres 28. Aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL w trakcie dotychczasowej współpracy ze szkołami kształcącymi na poziomie zawodowym.	48
Wykres 29. Powody nieaplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	48
Wykres 30. Znajomość przez przedsiębiorców podmiotów oferujących wsparcie w procesie aplikowania o środki unijne.....	49
Wykres 31. Aktywność przedsiębiorców dotycząca poszukiwania pomocy w zakresie aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	49

Wykres 32. Chęć aplikowania przez przedsiębiorców o środki w ramach Działania 92. PO KL.	50
Wykres 33. Czynniki mogące stanowić barierę w aplikowaniu o środki.....	51
Wykres 34. Postawy przedsiębiorców wobec podejmowania inicjatywy w zakresie współpracy ze szkołą w aplikowaniu o dofinansowanie.....	51
Wykres 35. Źródła informacji, z których przedsiębiorcy chcieliby czerpać informacje o możliwościach zdobywania funduszy.....	52
Wykres 36. Informacje dotyczące możliwości i zasad aplikowania o środki, które przedsiębiorcy chcieliby pozyskać.....	52

7 Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu w układzie terytorialnym.	15
Tabela 2. Charakterystyka szkół uczestniczących w badaniu ze względu na wielkość szkoły (liczbę uczniów).	16
Tabela 3. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu ilościowym.....	17
Tabela 4. Charakterystyka przedsiębiorstw uczestniczących w badaniu jakościowym.....	17
Tabela 5. Średnie oceny trudności wybranych aspektów aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 (skala 1-5).	26
Tabela 6. Zakres współpracy szkół i przedsiębiorstw.	30
Tabela 7. Pożądane przez dyrektorów formy współpracy z przedsiębiorcami.	33
Tabela 8. Oczekiwania dyrektorów co do otrzymywania informacji, dotyczących możliwości i zasad aplikowania o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	37
Tabela 9. Instytucje, ze strony których badani dyrektorzy szkół oczekiwali by w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	39
Tabela 10. Formy i zakres wsparcia, których badani dyrektorzy szkół oczekiwali by w przyszłości wsparcia aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.....	39
Tabela 11. Korzyści dla szkoły i przedsiębiorstwa	46
Tabela 12. Kapitał i zasoby możliwe do wniesienia do współpracy.	47
Tabela 13. Oczekiwane wsparcie, aby zdecydować się na aplikowanie o środki w ramach Działania 9.2 PO KL.	53